

Projekt nr 249

z dnia 26.11.2025 r.

**UCHWAŁA NR XVIII/.../2025
RADY MIEJSKIEJ W KARTUZACH**

z dnia 26 listopada 2025 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2026 rok

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. 2025 poz.1153) w związku z art.4¹ ust.2 i 2a ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U.2023 poz.2151 z późn. zm.), art.10 ust.2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. 2023 poz.1939)

**Rada Miejska w Kartuzach
na wniosek Burmistrza Kartuz
uchwala co następuje:**

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2026 rok w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały i będącym integralną częścią uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 roku.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Kartuzach

Arkadiusz Socha

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XVIII/.../2025
Rady Miejskiej w Kartuzach
z dnia 26 listopada 2025 r.

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA

PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY KARTUZY NA 2026 ROK

Listopad 2025 rok

Spis treści

Słowniczek	2
Podstawy prawne	5
Wprowadzenie	5
Znaczenie Gminnego Programu Profilaktyki Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii	13
Zadanie własne Gminy realizowane poprzez PROGRAM	16
Cele i obszary realizacji PROGRAMU	18
Diagnoza Problemów Społecznych w Gminie Kartuzy	19
Analiza w zakresie liczby zezwoleń i punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz ustalenia zasad usytuowania miejsc sprzedaży	29
Gminny Program jako narzędzie wdrażania Narodowego Programu Zdrowia	30
Kierunki realizacji PROGRAMU	31
Założenia programowe w ramach realizacji zadań własnych Gminy Kartuzy	32
Finansowanie PROGRAMU	44
Przewidywane efekty realizacji PROGRAMU	44
Podsumowanie	45

SŁOWNICZEK

Program - rozumie się przez to szczegółowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Kartuzy na rok 2026

Profilaktyka uniwersalna – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na całe populacje, to jest działania profilaktyczne adresowane do całych grup (populacji) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój; działania uniwersalne są realizowane np. w populacji dzieci i młodzieży w wieku gimnazjalnym, w populacji młodych dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym; przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźniania inicjacji alkoholowej lub nikotynowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi.

Profilaktyka selektywna – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na jednostki, grupy zwiększonego ryzyka, to jest działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego; działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do danej grupy; profilaktyka selektywna jest działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym.

Profilaktyka wskazująca – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub NSP bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniające kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Przykładem profilaktyki wskazującej są interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami; niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i prawne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem tych substancji).

Ryzykowne spożywanie alkoholu – rozumie się przez to picie nadmiernych ilości alkoholu (jednorazowo i w określonym przedziale czasu) niepociągające za sobą aktualnie negatywnych konsekwencji, przy czym można oczekiwać, że konsekwencje te pojawią się, o ile obecny model picia alkoholu nie zostanie zmieniony.

Szkodliwe picie alkoholu – rozumie się przez to wzorzec picia, który już powoduje szkody zdrowotne, fizyczne bądź psychiczne, ale również psychologiczne i społeczne, przy czym nie występuje uzależnienie od alkoholu; aby rozpoznać szkodliwe używanie alkoholu, opisany wzorzec picia powinien utrzymywać się przez co najmniej miesiąc lub występować w sposób powtarzający się w ciągu 12 miesięcy; robocza definicja Światowej Organizacji Zdrowia określa picie szkodliwe w następujący sposób: picie szkodliwe to regularne średnie spożywanie alkoholu w ilości ponad 40 g czystego alkoholu dziennie przez kobietę i ponad 60 g dziennie przez mężczyznę, przy jednoczesnym łącznym spożyciu 210 g lub więcej w tygodniu przez kobiety i 350 g i więcej w tygodniu przez mężczyzn; jako picie szkodliwe określane jest też spożywanie każdej ilości alkoholu przez: kobiety w ciąży, matki karmiące, chorych przewlekle, osoby przyjmujące leki, osoby starsze.

FASD (Fetal Alcohol Spectrum Disorder) – Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych rozumie się przez to nie diagnostyczny termin opisujący problemy zdrowotne i zaburzenia zachowania wynikające z uszkodzenia mózgu płodu przez alkohol; uszkodzeniom ośrodkowego układu nerwowego (OUN) mogą towarzyszyć uszkodzenia innych organów wewnętrznych, m.in. serca, układu kostnego, układu moczowego, słuchu, wzroku. Nieprawidłowy przebieg procesu rozwoju mózgu w życiu płodowym powiązany z widocznymi na twarzy dziecka charakterystycznymi zmianami, jest opisywany jako Płodowy Zespół Alkoholowy – FAS (Fetal Alcohol Syndrome).

Wczesne rozpoznanie i krótka interwencja – rozumie się przez to krótkie interwencje podejmowane przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej lub innych specjalistów, wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, osób używających środków odurzających innych niż alkohol, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP, a także interwencje podejmowane wobec osób zagrożonych uzależnieniami behawioralnymi.

Leczenie uzależnienia – rozumie się przez to działania służące redukcji objawów i przyczyn zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania wynikających z używania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP lub związanych z uzależnieniem behawioralnym; przykładami działań leczniczych w tym zakresie są: programy psychoterapii uzależnienia, farmakologiczne wspieranie psychoterapii, leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych, programy substytucyjnego leczenia uzależnienia od opioidów.

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych – rozumie się przez to kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych, poznawczych i społecznych, wśród których używanie substancji psychoaktywnej (takie, jak: alkohol, środki odurzające, substancje psychotropowe, środki zastępcze, **Nowe Substancje Psychoaktywne [NSP]**, tytoń) dominuje nad innymi zachowaniami, które miały poprzednio dla pacjenta większą wartość; głównymi objawami uzależnienia są: głód substancji (przymus, silne pragnienie), utrata kontroli nad używaniem substancji.

Używanie szkodliwe – rozumie się przez to używanie substancji psychoaktywnej określone w art. 4 pkt 30 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

System rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego

- rozumie się przez to system oceny jakości programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego, którego celem jest podniesienie jakości programów oraz popularyzacja wiedzy na temat skutecznych strategii profilaktycznych i metod konstruowania programów. Rekomendacji programów dokonuje zespół ds. Rekomendacji i oceny programów złożony z przedstawicieli Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Instytutu Psychiatrii i Neurologii, Ośrodka Rozwoju Edukacji.

Zdowie publiczne - to zorganizowany wysiłek społeczny, realizowany głównie przez działania instytucji publicznych, mający na celu polepszenie, promocję, ochronę i przywracanie zdrowia ludności.

Uzależnienie behawioralne – rozumie się przez to zaburzenia zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, które wiążą się z odczuwaniem przymusu i brakiem kontroli nad wykonywaniem określonej czynności oraz kontynuowaniem jej, mimo negatywnych konsekwencji dla jednostki oraz dla jej otoczenia. Do tego typu zaburzeń zachowania zalicza się przede wszystkim: uzależnienie od hazardu, od komputera i Internetu, pracy, seksu, pornografii i zakupów.

NSP – rozumie się przez to Nowe Substancje Psychoaktywne (tzw. „dopalacze”).

Rehabilitacja (postępowanie po leczeniu) – rozumie się przez to element integracji: działania podtrzymujące zmianę u osób uzależnionych po zakończeniu leczenia uzależnienia, utrwalające efekty leczenia, uczące umiejętności służących zdrowieniu oraz pomagające w podejmowaniu i realizacji zadań wynikających z ról społecznych. Przykładami są: treningi zapobiegania nawrotom w uzależnieniu, grupy wsparcia dla „absolwentów” leczenia uzależnień, treningi zachowań konstruktywnych, programy wychodzenia z bezdomności, grupy samopomocowe Anonimowych Alkoholików, kluby abstynenta, programy aktywizacji zawodowej.

Przemoc domowa - jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

PODSTAWY PRAWNE opracowania Programu

- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2023 r. poz. 1939 tj.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz.1673 tj.)
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 450 tj.)
- Ustawa z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214tj.)
- Ustawa z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2024 r. poz.1670 tj.)
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 tj.)
- Ustawa z 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1162 tj.)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 2025r., poz.1461 tj.)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024r., poz. 1491 tj.)

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. 2021 r. poz.642)

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz.U.z 2023 r. poz. 2480)

WPROWADZENIE

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2026r. zwany dalej „Programem” określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych i jest dokumentem wyznaczającym cele i sposoby rozwiązywania problemów związanych z wszelkiego rodzaju uzależnieniami

i związanych z tą sferą życia problemów rodzinnych i społecznych na terenie Miasta i Gminy Kartuzy. Stanowi on kontynuację zadań określonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2025 rok.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

Zadania te w szczególności obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą domową,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 tj.) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii, które obejmuje:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci

uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,

4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,

- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego. Według art. 4¹ ust. 2 z dnia 26 października 1982 r. ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja ww. zadań prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, uchwalonego przez radę gminy, a w tym przypadku – Radę Miejską w Kartuzach, biorąc pod uwagę cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025, a także działania w zakresie zapobiegania uzależnieniom behawioralnych. Gminny program sporządza się na okres nie dłuższy niż 4 lata. Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Kartuzy na 2026r. został opracowany zgodnie ze wskazanymi powyżej obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie Gminy Kartuzy.

Alkohol jest jedną z najpopularniejszych substancji psychoaktywnych, a jego nadużywanie prowadzi do negatywnych skutków zdrowotnych. Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji. Większe ryzyko niesie za sobą palenie tytoniu i nadciśnienie tętnicze. Ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek ze spożywaniem alkoholu. Nadużywanie alkoholu niesie za sobą nie tylko szkody zdrowotne, ale także społeczne, takie jak: przestępczość, wypadki samochodowe, naruszenie zasad bezpieczeństwa publicznego, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Negatywne efekty działania alkoholu dotyczą nie tylko „pijącego”, ale również otaczające go osoby. Nadużywanie alkoholu przez jednego z członków rodziny destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego, rodzi poważne problemy, jest przyczyną cierpienia dorosłych i dzieci.

Niepokój budzi fakt, że pomimo prowadzonych na szeroko skalę programów profilaktycznych nadal obserwuje się wzrost liczby nieletnich korzystających ze środków uzależniających, używających tytoniu i alkoholu. Wzrasta także skala zachowań kompulsywnych na granicy uzależnienia, związanych z korzystaniem z Internetu i telefonu komórkowego oraz tzw. uzależnień behawioralnych. Zmiany społeczno-ekonomiczne dokonujące się w naszym kraju, sprzyjają rozpowszechnianiu się mody na używanie środków psychoaktywnych. Wzrasta liczba osób eksperymentujących z narkotykami. Szczególnie niepokojące jest

zjawisko wzrostu zagrożenia narkomanią wśród młodzieży, a także obniżanie się granicy wieku osób mających kontakt ze środkami uzależniającymi. Narkotyki powszechnie uważa się za niezwykle groźne substancje, wykluczające możliwość kontrolowanego ich używania, prowadzące do uzależnienia, poważnych negatywnych konsekwencji zdrowotnych, destrukcji jednostki do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie, a często nawet do śmierci. Pomimo podejmowanych od wielu lat działań mających na celu zwiększenie świadomości na temat konsekwencji nadużywania środków psychoaktywnych problem nadużywania alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych stale utrzymuje tendencje wzrostową. Alkohol jako produkt legalny jest towarem rynkowym, ale ponieważ powoduje określone szkody społeczne, ekonomiczne i zdrowotne jest przedmiotem zainteresowania ustawodawcy, który poprzez stosowne regulacje prawne stara się ograniczyć rozmiary tych szkód oraz przeciwdziałać ich powstaniu co na co dzień daje się wyraźnie zauważyć.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożycia tych napojów, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, oddziaływania na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielania pomocy ich rodzinom.

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii również wymienia katalog zadań, za realizację których odpowiedzialna staje się gmina. Skupiają się one wokół szeroko rozumianej pomocy osobom uzależnionym i zagrożonym uzależnieniem oraz ich rodzin a także profilaktyce adresowanej do różnych grup wiekowych, zwłaszcza dzieci i młodzieży.

Realizacja tych zadań może odbywać się na podstawie dwu odrębnych programów uchwalanych corocznie lub jednego wspólnego zawierającego zadania z obydwu ustaw.

W roku 2026 odbywa się na podstawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. W programie uwzględnia się cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia oraz zagadnienia z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Umieszczenie zadań wynikających z odrębnych ustaw w jednym programie wynika przede wszystkim z faktu, że do większości z nich można zaproponować zbieżne działania profilaktyczne oraz to, że zadania do realizacji wynikające z tych ustaw mogą być finansowane z tych samych środków.

Jak podano na wstępie obszar przeciwdziałania alkoholizmowi regulowany jest przez ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości

i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Działania z zakresu przeciwdziałania narkomanii normuje ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Ponadto w świetle ustawy z dnia 11 września 2015r. o zdrowiu publicznym zarówno zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, jak i zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii, realizowane są w oparciu o cele Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025. Ponadto do realizacji doszły cele wynikające z Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego określonego na lata 2023-2030 wynikające z Rozporządzenia Rady ministrów z dnia 30 października 2023r.

W zakresie działań samorządu gminnego, odpowiedzią na ww. ustawy jest opracowanie i realizowanie przedmiotowego Programu.

Należy podkreślić, że istotą Programu jest przeciwdziałanie uzależnieniom i wszelkiego rodzaju zachowaniom ryzykownym, których patomechanizm jest podobny niezależnie od substancji czy czynności, która to uzależnienie wywołuje. Charakter podejmowanych działań w zakresie profilaktyki jest wspólny dla wszystkich zachowań ryzykownych i obu uzależnień.

Głównym założeniem Programu jest ograniczenie występowania negatywnych zjawisk będących skutkiem nadużywania środków psychoaktywnych przez rozwój działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień, wzrost społecznej świadomości związanej z tą tematyką, integrację społeczną i zawodową osób uzależnionych oraz doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w realizację Programu.

Ustawodawca wskazał gminom główne źródło pozyskania środków finansowych na realizację wskazanych zadań własnych. Jest to tzw. fundusz alkoholowy, czyli dochód gminy pochodzący z opłat za korzystanie z zezwoleń na detaliczną sprzedaż napojów alkoholowych oraz z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml i nie może być przeznaczony na inne cele. Oznacza to, że środki pochodzące z tych opłat, są ściśle powiązane z realizacją gminnego programu i nie mogą być przeznaczone na inne, nie związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii zadania. Zadania przewidziane do realizacji, zapisane w poniższym programie są kontynuacją działalności prowadzonej w latach ubiegłych. Doświadczenia zdobyte podczas dotychczasowej realizacji pozwalają na dokładniejsze poznanie środowiska lokalnego i jego potrzeb.

Jak podano wyżej Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kartuzy na rok 2026 stanowi kontynuację oraz uzupełnienie prowadzonych w Gminie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i zachowaniom ryzykownym oraz przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Uzupełniono go o zdobyte w trakcie poprzednich programów doświadczenia oraz wnioski wynikające z opracowanej dla Gminy Kartuszy w 2023r. Diagnozy Problemów Społecznych w Gminie Kartuszy.

Wskazują one na konieczność łączenia oddziaływań w zakresie profilaktyki alkoholowej z działaniami zapobiegającymi innym uzależnieniom od środków psychoaktywnych oraz uzależnieniom behawioralnym.

Stąd konieczność realizacji wielowymiarowych działań również w zakresie przemocy i cyberprzemocy, oraz kształtujących umiejętności interpersonalne i społeczne (np. komunikacja, poczucie własnej wartości, szacunek do siebie, swojego ciała, do drugiego człowieka, rozpoznawanie psychomanipulacji jako profilaktyka wchodzenia w różnego rodzaju grupy destrukcyjne, aktywny i zdrowy tryb spędzania czasu wolnego pozbawiony wszelkiego rodzaju uzależnień itp.).

Właściwe wydaje się kreowanie profilaktyki uzależnień poprzez wzmacnianie czynników ochronnych i eliminację czynników ryzyka.

Doświadczenia pandemii koronawirusa w latach 2020-2021 pokazały, że wiele działań Programu może być realizowanych również w formie zdalnej z wykorzystaniem narzędzi i komunikatorów Internetu oraz telefonu. Zapisy niniejszego Programu umożliwiają jego realizację oraz finansowanie w sposób dostosowany do sytuacji pandemicznej, w oparciu o aktualne przepisy i wytyczne sanitarne.

Rola Gminy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych

Kluczową rolę w polskim systemie rozwiązywania problemów alkoholowych odgrywają samorządy gmin, które na mocy ustawy z dnia 26 października 1982r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi są odpowiedzialne za rozwiązywanie problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych.

Nadużywanie alkoholu to nie tylko szkody zdrowotne, także społeczne, takie jak: naruszenie zasad bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc domowa, ubóstwo i bezrobocie.

Problem uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych mimo podejmowanych od wielu lat działań mających na celu zwiększenie świadomości na temat konsekwencji ich nadużywania stale utrzymuje tendencję wzrostową.

Rozwiązywanie problemów alkoholowych, to wyrażenie, które ma na celu podkreślenie, że nasza uwaga nie kieruje się wyłącznie na grupę osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, a skupia się na całej lokalnej społeczności, bowiem źródłem problemów może stać się każde nadużywanie alkoholu, które to sformułowanie oznacza nie tylko tzw. picie nadmierne, ale także picie w niewłaściwych okolicznościach, np. przez kierowcę zasiadającego za

kierownicą pojazdu, przez ciężarną matkę, przez osobę niepełnoletnią, chorą biorącą pewne leki, pijącą w pracy itp.

Problemy wynikające z picia alkoholu obejmują swoim zasięgiem całą populację, dlatego też podmiotem działań na rzecz zdrowia publicznego musi być nie tylko grupa ludzi pijących, a także tych, którzy z racji wieku dopiero zaczną stawać przed wyborami dotyczącymi ilości i częstotliwości picia.

Napoje alkoholowe należą do najpowszechniej spożywanych dóbr konsumpcyjnych. Jednocześnie jest to towar szczególnego rodzaju. Jego specyfika polega na tym, że z piciem alkoholu wiązać się może wiele negatywnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych. Wynika to z psychoaktywnej funkcji tej substancji.

W każdej niemal kulturze istnieje jakaś substancja o takich właściwościach, której używanie jest powszechnie akceptowane, chociaż obwarowane licznymi ograniczeniami regulowanymi przez zespół norm. Owe normy odnoszą się do częstości jej używania, ilości przyjmowanej jednorazowo, okoliczności w jakich można po nią sięgać.

Dla naszego kręgu kulturowego taką substancją jest właśnie alkohol.

Jeśli jest używany w zgodzie z normami, powstanie negatywnych konsekwencji jest mniej prawdopodobne, jeśli owe normy są przekraczane, prawdopodobieństwo przykrych konsekwencji rośnie.

Nadużywanie środków psychoaktywnych jako problem społeczny

Natomiast środki psychoaktywne są problemem społecznym, który stanowi wyzwanie cywilizacyjne o zasięgu globalnym.

Ogranicza możliwości rozwojowe krajów biednych, pochłania nieproporcjonalnie wielkie środki w krajach najbogatszych.

Niesie ze sobą poważne ryzyko dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób infekcyjnych (HIV, żółtaczkę, choroby weneryczne, gruźlica).

Ryzyko zgonu wśród narkomanów jest kilkakrotnie wyższe niż w porównywalnej wiekowo populacji generalnej.

Ponadto narkomania jest ściśle związana z wieloma innymi problemami społecznymi, takimi jak ubóstwo, bezrobocie, prostytutka, przestępczość, bezdomność.

Duże rozpowszechnianie używania środków psychoaktywnych ma wielowymiarowe przyczyny, a szkody z tym związane obserwowane są w różnych sferach życia społecznego.

Szkody związane z używaniem substancji psychoaktywnych można zaklasyfikować do co najmniej czterech dużych grup:

- szkody zdrowotne i społeczne powodowane przez długotrwałe używanie substancji psychoaktywnych (w tym uzależnienie i inne poważne szkody somatyczne, psychiczne i społeczne),

- zachowania podejmowane w związku z używaniem substancji psychoaktywnych, które stanowią potencjalne ryzyko dla zdrowia i bezpieczeństwa (np. prowadzenie pojazdów pod wpływem narkotyków),

- zagrożenia dla rozwoju osobistego (np. nieprawidłowy sposób zaspokajania potrzeb rozwojowych, kłopoty ze zdobyciem wykształcenia, konflikty z prawem, itp.),

- różnorodne szkody doznawane przez dzieci osób uzależnionych.

Stąd wywodzi się postulat, aby działania zapobiegawcze miały charakter interdyscyplinarny i zrównoważonego podejścia pomiędzy działaniami na rzecz ograniczenia popytu i ograniczenia podaży.

Zmiany społeczno- ekonomiczne dokonujące się w naszym kraju, sprzyjają rozpowszechnianiu się mody na używanie środków psychoaktywnych.

Wzrasta liczba osób eksperymentujących z narkotykami i już uzależnionych, poszukujących pomocy. Obniża się wiek biorących.

Swobodny dostęp do narkotyków mają już dzieci w szkole podstawowej.

Szczególnie niepokojące jest rozszerzanie się tego zjawiska wśród młodzieży. Panuje wśród niej błędny pogląd, że krótkotrwałe i incydentalne zażywanie narkotyków nie jest szkodliwe dla zdrowia i nie prowadzi do uzależnienia.

Nowym zjawiskiem jest także wymiana narkotyków z innymi krajami na zasadzie „towa za towa”, np. polskiej amfetaminy na południowo- amerykańska kokainę lub azjatycką heroinę.

Wśród polskiego społeczeństwa używających nielegalnych substancji największą popularnością cieszy się marihuana i haszysz.

Znacznie wzrasta też liczba osób używających amfetaminy.

W ramach weekendowego wypoczynku, podczas zabawy, często spotyka się zastępowanie alkoholu narkotykiem, a niekiedy łączenie ze sobą tych dwóch używek.

Zmienia się obraz narkomanii, następuje zwrot w kierunku palenia , wdychania i połykania substancji psychoaktywnych, spada natomiast liczba osób przyjmujących narkotyki dożylnie.

Zaistniał też nowy problem „dopalaczy” (smart drugs, legal highs) w Polsce zaczął on narastać w ostatnich latach. Rozwijał się na styku świata substancji legalnych i nielegalnych. „Dopalacze” oferowane są w większości krajów europejskich, a także w Internecie. Wiedza na ich temat jest wyrywkowa, zarówno w wymiarze farmakologicznym, jak społeczno-kulturowym. „Dopalacze”

określić można jako preparaty zawierające w swym składzie substancje psychoaktywne nie objęte kontrolą prawną. Niektóre z nich są pochodzenia roślinnego, inne – syntetycznego.

ZNACZENIE GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

„Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kartuzy na rok 2026”, zwany dalej PROGRAMEM, określa gminną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków.

PROGRAM uwzględnia też cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia nakłada na samorządy gmin art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. 2025r., poz.1153) a zadania własne gminy wynikają bezpośrednio z art.4¹ ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U. z 2023r., poz.2151 ze zm.).

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonywane są poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokojenie motywuje do powstrzymywania się od spożywania alkoholu;
- działalność wychowawczą i informacyjną;
- ograniczenie dostępności alkoholu;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

PROGRAM zawiera również zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii, zawarte w ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2023r. poz.1939).

Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii wykonywane są przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej , gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, w szczególności przez:

- działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych;

- ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych;
- nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- zwalczanie niedozwolonego obrotu , wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii.

Sposoby realizacji zadań zawartych w **PROGRAMIE** dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe.

Budowanie spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień w Gminie Kartuzy opiera się na systemowości i konsekwentnym wdrażaniu działań profilaktycznych i terapeutycznych we współpracy z różnymi środowiskami prowadzącymi działania w tym zakresie.

Ocenie i analizie podlegają najczęściej kwestie uzależnień, wśród których analizuje się problematykę:

ALKOHOLIZM – spożywanie alkoholu w sposób, który wykracza poza powszechnie uznawane wzorce picia okazjonalnego, obyczajowego i towarzyskiego. Dodatkowo u osób pijących alkohol występują zauważalne zaburzenia funkcjonowania psychospołecznego i fizycznego. Początki choroby alkoholowej wyglądają podobnie jak zwyczajne, okazjonalne sięganie po alkohol¹. Jednakże jednym z jej podstawowych objawów jest spożywanie w samotności czy wykorzystywanie każdej sytuacji, aby to zrobić. W zaawansowanej fazie choroby alkoholowej potrzeba sięgania po alkohol u chorego znacznie wzrasta, ale jego organizm jest coraz mniej odporny. Wówczas pojawiają się zaburzenia psychiczne, tzw. psychozy alkoholowe.

NARKOMANIA – obejmuje stałe lub okresowe zażywanie środków odurzających, substancji psychotropowych lub nowych substancji psychoaktywnych, tzw. dopalaczy w celach pozamedycznych. Uzależnienie od narkotyków jest specyficzne z racji na różnorodność iniekcji i oddziaływania środków. Tak jak w innych przypadkach uzależnień, charakteryzuje się ono silną, nabytą potrzebą przyjmowania substancji. Badania przeprowadzone przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii (obecnie Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom) wskazują, że używanie narkotyków jest mniej rozpowszechnione niż spożywanie alkoholu, dotyczy ono 4,7% populacji Polaków w wieku 15-64 lat. W porównaniu do całej populacji najwyższe użytkowanie narkotyków dotyczy młodzieży i młodych osób dorosłych w wieku 15-34 lata.

NADMIERNE KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH/

INTERNETU

– korzystanie z nowych technologii, a w szczególności z cyfrowych narzędzi komunikacji i Internetu jest na stałe wpisane w codzienną rzeczywistość młodych osób. Dzieci i młodzież spędzają coraz więcej czasu w świecie cyfrowych mediów. Regularne i systematyczne korzystanie z własnego telefonu komórkowego rozpoczyna się przeciętnie w wieku 10 lat. Dzisiejsi uczniowie szkół podstawowych przeciętnie o 2 lata szybciej zaczęli korzystać ze smartfonów niż obecni uczniowie szkół ponadgimnazjalnych. Konsekwencją nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych/Internetu są problemy z nauką i koncentracją, mową, spadek aktywności szkolnych, jak i pozaszkolnych. Młodzi ludzie odczuwają emocje nie tylko w stosunku do czynności, które mogą wykonywać dzięki nowym mediom, ale również darzą uczuciami urządzenia mobilne. Stają się one dla nich przedmiotem dążeń i pragnień. Ze względu na postępujący rozwój technologii oraz zajmujące znaczną część czasu korzystanie z urządzeń elektronicznych, zjawisko to powinno zostać objęte stałym monitoringiem oraz systematycznymi działaniami profilaktycznymi.

UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH – specyfika hazardu internetowego sprawia, że ma on duży potencjał uzależniający. Nastolatki grające w wirtualnych kasynach nie ograniczają się jedynie do hazardu online, połowa z nich przynajmniej od czasu do czasu obstawia w Internecie zakłady bukmacherskie. Dla nastoletnich graczy internetowych gry hazardowe są przede wszystkim źródłem rozrywki i emocji. Dla młodych graczy dodatkowym zagrożeniem jest fakt, iż w ich przypadku zainteresowanie hazardem internetowym jest bezpośrednio powiązane z niepokojącym zjawiskiem nadmiernego korzystania z mediów elektronicznych. Wśród osób dorosłych do częstych konsekwencji problemowego uprawiania hazardu należą

znaczne straty finansowe, zadłużenia, problemy zawodowe, utrata pracy, wysoki wskaźnik problemów emocjonalnych i zdrowotnych (depresja, bezsenność, problemy z alkoholem, zaburzenia nastroju), znaczny wskaźnik załamania relacji małżeńskich i rodzinnych, a także podwyższony poziom samobójstw – około 20% osób mających problemy tego typu popełnia samobójstwo.

ZABURZENIA ODŻYWIANIA – zaburzenia odżywiania należą do grupy zaburzeń psychicznych i wymagają kompleksowego leczenia. Są one powiązane z wieloma współwystępującymi chorobami somatycznymi. Mają negatywny wpływ na zdrowie psychiczne i powodują poważne pogorszenie jakości życia.

Na zaburzenia odżywiania chorują najczęściej dziewczęta w okresie dojrzewania i młode kobiety. Co raz więcej nastolatków cierpi na zaburzenia odżywiania. Ich występowanie niesie ze sobą duże ryzyko powikłań także ze

strony psychologicznej. Blisko 50% młodych osób popełnia samobójstwo, które jest efektem depresji pojawiającej się w większości przypadków w zaawansowanym etapie choroby. Z tego względu konieczne jest prowadzenie działań z zakresu profilaktyki zdrowia psychicznego, zdrowego żywienia oraz samoakceptacji.

ZAKUPOHOLIZM – badacze naukowcy, socjolodzy i psycholodzy zwracają uwagę, że wiek XXI staje się epoką generującą lawinowo narastające problemy ze zdrowiem psychicznym związane z uzależnieniami. W dobie powszechnego konsumpcjonizmu, coraz częściej mamy do czynienia z zakupoholizmem definiowanym jako kompulsywna potrzeba robienia zakupów, wykonywana pod wpływem niedającego się opanować przymusu. Wskaźnik uzależnienia od zakupów w grupie adolescentów (dorastający, młodociany) i młodych dorosłych jest zdecydowanie wyższy niż w populacji dorosłych. Wiele badań zwraca uwagę na bierny sposób spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież. Zakupy są jedną z najczęstszych aktywności pozaszkolnych.

Pobyty w galeriach handlowych stanowią formę relaksu i jest sposobem na spędzanie wolnego czasu zarówno wśród grupy znajomych, jak i wśród rodzin. W Polsce ocenia się, że problem z kompulsywnym kupowaniem ma 2-5% klientów, a odsetek ten rośnie wraz z zamożnością.

Wszystkie te wymienione działania odzwierciedla niniejszy **PROGRAM**, który w sposób kompleksowy podejmuje problemy z obszaru uzależnień od napojów alkoholowych i środków psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz przemocy związanej z uzależnieniem.

Przy opracowaniu uwzględnione zostały też wskazówki wynikające z "Rekomendacji Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych".

Wykorzystano również Diagnozę Problemów Społecznych w Gminie Kartuzy z 2023r.

ZADANIA WŁASNE GMINY REALIZOWANE PRZEZ PROGRAM

Zadania dla samorządu terytorialnego w zakresie obowiązku kształtowania polityki alkoholowej, rozwiązywania problemów wynikających z nadmiernego spożycia alkoholu oraz profilaktyki dotyczącej uzależnień zostały określone przez ustawodawcę zapisem ujętym w art.4¹ ust. 1 cytowanej wyżej ustawy, który stanowi, iż „**prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy**”.

W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Celem zadań, które zostały określone wyżej jest:

- zmniejszenie aktualnie występujących rozmiarów problemów alkoholowych,
- zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami alkoholowymi,
- zapobieganie powstawaniu nowych problemów spowodowanych nadmiernym spożyciem alkoholu,
- zwiększenie świadomości społecznej na temat zagrożeń jakie niesie za sobą używanie alkoholu i innych środków chemicznych zmieniających świadomość,
- prowadzenie działań w ramach lokalnego systemu pomocy rodzinom z problemem alkoholowym i przemocą,
- prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- zmniejszenie udziału nietrzeźwości wśród przyczyn naruszania prawa i porządku publicznego,
- zmniejszenie rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym,
- promowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- zmniejszenie ilości i dolegliwości alkoholowych zaburzeń życia rodzinnego (przemocy i zaniedbań).

Warunkami niezbędnymi do osiągnięcia pozytywnych efektów działań są:

ograniczenie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych, zmiana zachowań i postaw społecznych oraz instytucji związanych z obrotem napojami alkoholowymi,

dostosowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi postawami i postępowaniem osób nadużywających alkoholu, a w szczególności przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,

organizowanie dostępu do szkoleń przedstawicieli różnych zawodów stykających się na co dzień z osobami z problemem alkoholowym,

diagnoza lokalnych problemów i zasobów w sferze rozwiązywania problemów alkoholowych.

CELE I OBSZARY REALIZACJI PROGRAMU

Celem operacyjnym **PROGRAMU** jest:

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Cel operacyjny realizowany będzie w obszarach:

- **Profilaktyki uniwersalnej** – adresowanej do wszystkich mieszkańców gminy Kartuzy (dzieci, młodzieży i dorosłych) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu i substancji psychoaktywnych.
- **Profilaktyki selektywnej** – adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.
- **Profilaktyki wskazującej** – adresowanej do grup lub osób, które demonstrują wczesne symptomy problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia; redukcja szkód.
- **Terapii** – obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem. Realizacja programów terapeutycznych dla osób uzależnionych: program podstawowy, program pogłębiony, program dla Dzieci Dorosłych Alkoholików, program dla współuzależnionych.
- **Rehabilitacji** – realizacja programu readaptacji poprzez wsparcie psychologiczne, socjalne i społeczne oraz wspieranie działalności środowisk abstynenckich .

- **Uzależnieniu behawioralnym** – rozumie się przez to zaburzenia zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, które wiążą się z odczuwaniem przymusu i brakiem kontroli nad wykonywaniem określonej czynności oraz kontynuowaniem jej mimo negatywnych konsekwencji dla jednostki oraz dla jej otoczenia.

Do tego typu zaburzeń zachowania zalicza się przede wszystkim: uzależnienie od hazardu, od komputera, Internetu, smartfonu, od pracy, seksu, pornografii i zakupów.

Realizacja zadań, o których mowa wyżej jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii uchwalanego corocznie przez radę miejską.

Wiodącym celem **PROGRAMU** jest inspirowanie aktywności Gminy na rzecz profilaktyki i jej udział w rozwiązywaniu problemów społecznych, których źródłem jest alkohol, środki psychoaktywne i wszelkiego rodzaju zachowania ryzykowne.

Zadania oraz sposoby ich realizacji określone w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2026 roku dostosowane są do potrzeb lokalnych, przyjętej strategii i celów działania gminy Kartuzy.

Związane są ściśle z potencjalnymi możliwościami prowadzenia wskazanych form pracy i wykonania w oparciu o posiadane lokalne zasoby instytucjonalne i osobowe oraz ewentualną pomoc merytoryczną i materialną ze strony podmiotów zewnętrznych-jednostek samorządowych wyższego szczebla, organizacji, instytucji pozarządowych i osób fizycznych.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KARTUZY

W 2023 roku na zlecenie Gminy Kartuzy została przeprowadzona Diagnoza Problemów Społecznych przez Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji z Krakowa.

Poniżej znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie gminy Kartuzy wraz z rekomendacjami, co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do uczniów szkół, mieszkańców gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka. Najważniejsze informacje i wnioski wypływające z przeprowadzonych badań zostały pogrupowane według obszarów badawczych, wynikających z przyjętej metodologii. Należy jednak nadmienić, że obszary te są ze sobą ściśle powiązane i dlatego trzeba je analizować również całościowo. Stąd możliwe jest ujmowanie jednego zagadnienia w więcej niż jednym obszarze badawczym. Skala zjawiska uzależnień chemicznych wśród mieszkańców.

PROBLEM UZALEŻNIEŃ OD ALKOHOLU

Przedłużająca się sytuacja epidemiczna oraz niepewna sytuacja polityczna wraz z konsekwencjami społecznymi takimi jak: zmienna sytuacja gospodarcza kraju, izolacja społeczna, zmniejszone poczucie bezpieczeństwa może wpływać na pogłębianie się problemu uzależnienia od alkoholu. Problem uzależnień alkoholowych wśród ankietowanych mieszkańców nie przybiera jednak dużych rozmiarów. Z deklaracji ankietowanych wynika, iż po alkohol sięga 74,29% osób, jednak większość z nich pije kilka razy w roku (32,38%). Z problemem uzależnień od alkoholu mogą zmagać się osoby, które sięgają po niego kilka razy w tygodniu (5,71%) oraz codziennie (3,81%). Nie jest to duża grupa badanych. Charakteryzując grupę osób, które są zagrożone problemem uzależnień alkoholowych, można zauważyć, iż są to głównie mężczyźni (11,54% z nich pije kilka razy w tygodniu, a 5,77% codziennie). W przypadku kobiet 1,89% z nich sięga po alkohol codziennie. Różnica między płciami jest tutaj widoczna. Dane pokazują, iż ankietowani najczęściej sięgają po alkohole niskoprocentowe, tj. piwo lub cydr (48,72%), wino (33,33%) oraz whisky/koniak/drinki z mocnym alkoholem (23,08%). Alkohol spożywają głównie w domu (53,85%) oraz w podczas spotkań zorganizowanych przez znajomych (57,69%). Do sięgania po alkohol w samotności przyznało się 35,9% ankietowanych, wśród nich 8,97% osób robi to zawsze lub praktycznie zawsze. Znaczna część ankietowanych, w sytuacji gdy spożywa alkohol wypija jednorazowo małe dawki (47,44%), jednak 1,28% osób jednorazowo wypija bardzo duże dawki. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 5,13% badanych wykonywało swoje obowiązki znajdując się pod wpływem alkoholu. Ankietowani zasugerowali także obecność problemu kobiet w ciąży spożywających alkohol – 5,71% osób spotkało się z tym zjawiskiem. Wskazywano także, iż w Gminie Kartuszy może występować problem pijanych kierowców, 28,57% ankietowanych przyznało, że spotkali się z tym zjawiskiem, w tym 2,86% osób widuje je bardzo często.

PROBLEM UZALEŻNIEŃ OD NARKOTYKÓW I DOPALACZY

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych w Gminie Kartuszy nie przybiera dużych rozmiarów. Wśród badanych 3,81% osób zażywało kiedykolwiek te substancje, a wśród nich 0,95% osób robi to codziennie. Do sięgania po środki psychoaktywne częściej przyznawali się mężczyźni - 5,77% niż kobiety - 1,89%. Analizując częstotliwość zażywania tego typu substancji ze względu na płeć można dostrzec, iż kobiety sięgają po nie codziennie - 1,89%. W przypadku mężczyzn - 1,92% z nich zażywało je jednorazowo, 1,92% - kilka razy w roku oraz kilka razy w tygodniu - 1,92%. Osoby, które sięgają po substancje psychoaktywne robią to z dla przyjemności lub z potrzeby relaksu (50,0%) oraz z ciekawości (50,0%). Substancją, po którą ankietowani sięgają najczęściej są to marihuana lub haszysz (75,0%). Skala zjawiska przemocy wśród mieszkańców 30,48% ankietowanych zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w domu. Dodatkowo 17,14%

ankietowanych uważa, że istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy. Wśród osób, które uważają, że istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy, 7,55% kobiet i 26,92% mężczyzn odpowiedziało, że istnieją okoliczności, które mogą usprawiedliwiać stosowanie przemocy. Ponadto 9,52% ankietowanych uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą. Wśród osób, które uważają, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą znajduje się 3,77% kobiet oraz 15,38% mężczyzn. Nie zgadza się z tym 83,05% kobiet oraz 57,69% mężczyzn. Przemocy doświadczyło kiedykolwiek 24,76% ankietowanych osób, w tym 26,42% kobiet oraz 23,08% mężczyzn. W okresie ostatnich 30 dni przemocy doznało 3,85% mężczyzn, natomiast w ostatnim roku 13,21% kobiet oraz 1,92% mężczyzn. Największa część respondentów (tj. 13,21% kobiet i 17,31% mężczyzn) doświadczyło różnych form przemocy więcej niż 12 miesięcy temu. Analiza korelacyjna pokazuje, iż jest statystycznie istotna różnica pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn doświadczających przemocy. Płeć ma wpływ na to zjawisko.

Ankietowani, którzy doświadczali przemocy przyznawali, iż była to przemoc psychiczna (73,08%), rzadziej przemoc fizyczna (50,0%), mobbing (26,92%) i zaniedbanie (3,85%). Osobami stosującymi przemoc wobec respondentów były następujące osoby: obce osoby - takiej odpowiedzi udzieliło 34,62% ankietowanych. Zachowania przemocowe stosowało 8,57% ankietowanych mieszkańców, w tym 0,95% w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. Do stosowania przemocy wobec innych osób przyznała się 6,66% kobiet oraz 11,54% mężczyzn. Wśród kobiet stosujących przemoc, 18,9% z nich zrobiło to w ciągu ostatnich 30 dni, a 3,77% więcej niż 12 miesięcy temu. Mężczyźni stosujący przemoc robili to dłużej niż 12 miesięcy temu (7,69%) i w ostatnim roku (3,85%). Ankietowani, którzy stosowali zachowania przemocowe, deklarowali, iż była to: „przemoc psychiczna” - 77,78%, „przemoc fizyczna” - 55,56%, oraz „przemoc ekonomiczna” (22,22%). Co istotne, cyberprzemocy doświadczyło kiedykolwiek 47,62% ankietowanych. Najczęściej było to: „wyłudzenie pieniędzy” wybrało ją 18,81% badanych. Rzadziej wskazywano na: wyzywanie/wulgaryzmy stosowane wobec mojej osoby” wybrało ją 25,71% badanych. Rzadziej wskazywano na: „wyłudzenie pieniędzy” - 18,1% badanych mieszkańców, „włamania/kradzież kont” - 18,1% osób, ośmieszanie/poniżanie” - 16,19% respondentów, „grożenie/straszenie” - 13,33% ankietowanych, „podszywanie się” - 11,43% respondentów, „szantażowanie” - 11,43% osób oraz „rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów” - 9,52% respondentów.

Skala zjawiska uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców
Większość ankietowanych mieszkańców nie wie, czym są uzależnienia behawioralne (52,38%). Analizując problem uzależnień od komputera i Internetu, można zauważyć, iż zdecydowana większość osób codziennie korzysta z urządzeń typu komputer, telefon komórkowy, konsola itp. (71,43%).

Jednak większość tych osób korzysta z tych urządzeń od 1 do 3 godzin dziennie (39,33%) oraz do 1 godziny dziennie (29,21%). Ankietowani korzystają z Internetu głównie, aby przeglądać social media (91,67%) oraz kontaktować się ze znajomymi (59,52%). W analizie ankietowanych mieszkańców zauważono, że niewielki odsetek osób (4,49%) uważa siebie za osoby zdecydowanie uzależnione od telefonu komórkowego. Dodatkowo rzadziej kobiety (2,13%) niż mężczyźni (7,14%) identyfikują się jako osoby zdecydowanie uzależnione od tego urządzenia. W przypadku osób, które uważają, że można powiedzieć, że są uzależnione od telefonu komórkowego, 59,57% stanowią kobiety, podczas gdy 57,14% stanowią mężczyźni. Ciekawym wnioskiem jest fakt, że 36,17% kobiet i 28,57% mężczyzn stwierdziło, że mogłoby żyć bez telefonu komórkowego. Wskazuje to na różnice w postrzeganiu uzależnienia od telefonu komórkowego oraz na różnice w postawie wobec jego używania między płciami. W Gminie Kartuzy nie obserwuje się wysokiego odsetku osób uzależnionych od hazardu. W ciągu ostatnich 12 miesięcy w konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych w których wysła się płatne smsy wiele razy brało udział 0,95% osób, na automatach w salonach gier wiele razy grało 0,95% osób, a zakłady bukmacherskie wiele razy obstawiało 1,9% badanych.

Problemy społeczne z perspektywy przedstawicieli instytucji pomocowych Największym problemem w Gminie Kartuzy, zdaniem specjalistów, są:

„uzależnienia behawioralne (tj. uzależnienia od czynności, jak np. od gier hazardowych, telefonu/komputera/Internetu, jedzenia, pracy, zakupów)” - 75,7%, „przemoc rówieśnicza w szkole” - 33,64%, „nikotynizm” 27,1%, „alkoholizm” - 14,95%, „przemoc domowa” - 6,54%, a także „narkomania” - 3,74%. Zdaniem ankietowanych, głównymi powodami występujących problemów społecznych jest: „bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych” - 63,55%, „niezaradność życiowa” - 52,34%, „samotne wychowywanie dzieci” 19,63%, „nie wiem” - 19,63%, „alkoholizm” - 14,02%, „ubóstwo” - 9,35%, „wielodzietność” - 8,41%, „bezrobocie” - 7,48%, „przemoc domowa” - 6,54%, „Inne odpowiedzi (5)” 4,67%, „długotrwała lub ciężka choroba” - 3,74%, „niepełnosprawność” - 2,8% oraz „narkomania” - 1,87%. Jedynie 7,48% badanych uważa, że w Gminie Kartuzy nie występuje problem uzależnień alkoholowych. 2,8% osób spotyka się z tym problemem bardzo często. Analizując problem uzależnień od narkotyków to zdaniem ankietowanych jest on widoczny w gminie (9,35%). Respondenci nie znają miejsc w gminie, w których można kupić narkotyki lub dopalacze (95,89%). Zdecydowana większość przedstawicieli służb pomocowych uważa, że w gminie występuje problem uzależnień behawioralnych (57,01%). Najpopularniejszymi uzależnieniami behawioralnymi, z którymi spotkali się ankietowani jest: „komputer/Internet” - wybrało ją 96,72% spośród badanych. Dodatkowo ankietowani zwracają uwagę na fakt, iż uzależnienia behawioralne mają wysoki wpływ na dysfunkcję rodziny

(75,41%). Większość przedstawicieli służb pomocowych uważa, że na terenie gminy występuje problem przemocy w rodzinie (38,32%). Ich zdaniem najpopularniejszą formą przemocy, którą doznają mieszkańcy jest przemoc psychiczna (87,8%) i przemoc fizyczna (60,98%) oraz zaniedbanie (65,85%). Grupą najczęściej doznającą przemocy są kobiety (85,37%) oraz nieletni (87,8%). Natomiast przemoc najczęściej stosują osoby uzależnione (100,0% ankietowanych wskazało taką odpowiedź), a także młodzież (36,59%)

Skala zjawiska uzależnień chemicznych wśród uczniów

PROBLEM UZALEŻNIEŃ OD ALKOHOLU

Kiedyskolwiek alkoholu próbowało 14,24% uczniów szkoły podstawowej, klas 4-6 i 32,35% uczniów starszych. Kontakt z alkoholem mieli częściej uczniowie starsi. W przypadku uczniów szkoły podstawowej, klas 4-6, wśród wszystkich uczniów, którzy deklarowali, iż spożywali kiedykolwiek alkohol, 9,48% stanowiły dziewczynki, a 19,02% chłopcy. Natomiast wśród starszych uczniów, którzy deklarowali, iż spożywali kiedykolwiek alkohol, 33,94% stanowiły dziewczynki, a 30,07% chłopcy. W przypadku uczniów młodszych i starszych różnica procentowa między płciami jest tutaj widoczna, w związku z tym można wysunąć wniosek, iż płeć ma wpływ na kontakt uczniów z alkoholem. Analiza danych wskazuje na istotny związek między relacjami w rodzinie, a kontaktem uczniów z alkoholem. Uczniowie, którzy oceniają relacje w swojej rodzinie jako bardzo dobre, mają mniejsze prawdopodobieństwo kontaktu z alkoholem w porównaniu do tych, którzy oceniają te relacje jako złe. Inicjację alkoholową uczniowie zaczynają najczęściej w wieku 13-14 lat (30,58% uczniowie starsi) oraz 9-10 lat (39,39% uczniowie młodszy). Uczniowie młodszy dodatkowo wskazywali, iż po alkohol sięgali głównie przez pomyłkę (44,44%). Można wysunąć wniosek, iż miało to formę próbowania alkoholu. Starsi uczniowie dodatkowo sięgają po alkohol ze znajomymi poza domem (15,7%). Jednorazowo alkohol spożywało 37,19% uczniów starszych, a 8,26% uczniów sięga po alkohol codziennie. W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem alkohol spożywało 33,88% uczniów starszych. W ciągu ostatniego miesiąca alkoholem upiło się 31,71% uczniów. Uczniowie starsi, którzy piją alkohol najczęściej wybierają „wódkę” - takiej odpowiedzi udzieliło 62,34% osób. W dalszej kolejności wskazywali na: „piwo/cydr” - 33,77% uczniów.

PROBLEM UZALEŻNIEŃ OD NIKOTYNY

Do palenia papierosów przyznało się 7,77% uczniów podstawówki klas 4-6 oraz 33,62%, starszych uczniów. Wśród młodszych uczniów 4,89% paliło raz, 1,44% kilka razy, a 0,29% pali regularnie. W przypadku starszych uczniów 9,89% paliło raz, 13,64% kilka razy, 3,74% pali często, a 5,35% regularnie. Większość uczniów pierwszego papierosa wypaliło w wieku 11-12 lat (66,67% uczniów młodszych) oraz 13-14 lat (34,43% uczniów starszych). Większość uczniów wie, czym są e-papierosy (81,29% uczniów młodszych i 93,32% uczniów starszych).

Dodatkowo ankietowani uważają, że ich rówieśnicy palą e- papierosy (27,08% uczniów młodszych i 72,86% uczniów starszych). Do palenia e-papierosów przyznało się 27,14% uczniów starszych oraz 6,37% uczniów młodszych. Uczniowie szkoły podstawowej sięgają po e-papierosy: raz na tydzień codziennie (1,24%), co 2-3 dni (0,35%), codziennie (0,35%) oraz rzadziej niż raz na tydzień (4,42%). Natomiast uczniowie szkół ponadpodstawowych palą e-papierosy: raz na tydzień (3,43%), co 2-3 dni (2,86%), codziennie (10,57%) oraz rzadziej niż raz na tydzień (10,29%).

PROBLEM UZALEŻNIEŃ OD NARKOTYKÓW LUB DOPALACZY

Do sięgania po substancje psychoaktywne przyznało się 5,61% uczniów starszych i 1,15% uczniów młodszych. Analizując kontakt uczniów z substancjami psychoaktywnymi w podziale na płeć można zauważyć, iż sięgnęli po nie częściej chłopcy (1,73% uczniów młodszych i 5,88% uczniów starszych) niż dziewczynki (5,43% uczniów starszych i 0,57% uczniów młodszych). Płeć jest tutaj zmienną wpływającą na zainteresowanie uczniów substancjami psychoaktywnymi. Analizując wiedzę uczniów dotyczącą szkodliwości substancji psychoaktywnych dla zdrowia, można dostrzec, iż największa część respondentów uważa, że środki psychoaktywne są szkodliwe dla organizmu.

Skala zjawiska przemocy wśród uczniów

Przemocy doświadczyło 29,21% młodszych uczniów i 41,71% uczniów starszych. Przemocy częściej doświadczali uczniowie klas 7-8, różnica między grupą uczniów doświadczających kiedykolwiek przemocy jest istotna. Wśród uczniów młodszych z zachowaniami przemocowymi spotkało się 16,67% dziewczynek oraz 41,79% chłopców. Co wskazuje, iż chłopcy częściej niż dziewczynki doświadczali przemocy. Analizując doświadczanie przemocy wśród starszych uczniów ze względu na płeć można zauważyć, iż odsetek chłopców (39,87%) doświadczających przemocy jest znacznie niższy niż odsetek dziewczynek (42,99%). Przemoc wobec uczniów stosowali głównie koledzy ze szkoły (49,26% uczniów młodszych i 51,59% uczniów starszych). Uczniowie młodszy doświadczali głównie przemocy fizycznej (54,68%). Starsi uczniowie także najczęściej doświadczali przemocy fizycznej (57,32%). Przemoc wobec innych osób stosowało 21,29% uczniów młodszych oraz 27,27% uczniów starszych. Zachowania przemocowe częściej stosowali chłopcy niż dziewczynki. Różnica pomiędzy płciami jest tutaj istotna statystycznie, co wskazuje, iż płeć ma wpływ na częstotliwość stosowania przemocy. Wśród uczniów młodszych 32,95% uważa, że w ich szkołach występuje przemoc między uczniami. Występowanie przemocy w szkole potwierdziło: 26,42% uczniów klasy IV, 33,8% uczniów klasy V oraz 37,41% uczniów klasy VI. Natomiast w przypadku uczniów starszych odpowiedź twierdzącą wskazało 39,57% uczniów. Obecność przemocy w szkole potwierdzało: 42,86% uczniów klasy VII i 43,45% uczniów klasy VIII, a także: 28,26% uczniów klasy I, 28,57% uczniów klasy II, 33,33% uczniów klasy III oraz 50,0% uczniów klasy V.

Skala zjawiska uzależnień behawioralnych wśród uczniów

Zdecydowana większość uczniów (66,33% uczniów młodszych i 83,69% uczniów starszych) codziennie korzysta z urządzeń elektronicznych typu tablet, komputer, telefon komórkowy. Uczniowie młodszy na tę aktywność poświęcają najczęściej „1-3 godz.” dziennie (42,52%). 28,2% uczniów zadeklarowało, że poświęca na tę aktywność od 3 do 6 godzin dziennie. Starsi uczniowie najczęściej każdego dnia spędzają na korzystaniu z komputera i Internetu od 3 do 6 godzin (40,76%). Powyżej 10 godzin na tę aktywność poświęca 8,6% uczniów. Uczniowie korzystają z Internetu głównie, aby przeglądać social media (43,67% uczniów młodszych i 72,47% uczniów starszych). Blokadę rodzicielską posiada 32,94% uczniów starszych i 17,42% uczniów młodszych. Warto podkreślić, iż 21,91% uczniów młodszych i 20,79% uczniów starszych deklaruje, że najbliższe mi osoby zarzucają mi, że zbyt dużo czasu spędzają w sieci. Pokazuje to, iż nie wszyscy uczniowie korzystają z komputera i Internetu w sposób właściwy. Zdarzają się sytuacje, w których uczniowie poświęcają na tę aktywność zbyt dużo czasu co ma wpływ na ich codzienne funkcjonowanie oraz relacje z innymi osobami. Zdecydowana większość uczniów nie korzystała z gier hazardowych (85,39% uczniów starszych). 9,24% uczniów starszych i 8,18% uczniów młodszych uważa, że jest zdecydowanie uzależniony od telefonu komórkowego. Bez telefonu komórkowego mogłoby żyć 41,96% młodszych i 40,06% starszych uczniów.

Uczniowie znają choroby związane z nieprawidłową relacją z jedzeniem. Wiedzą czym jest anoreksja (57,22% uczniów starszych), bulimia (37,17% uczniów starszych) oraz kompulsywne objadanie się (58,82% uczniów starszych). Większość uczniów przyznała, że nie podejmuje żadnych działań, ponieważ waży tyle ile trzeba (45,19% uczniów starszych). W przypadku uczniów starszych chłopcy (55,56%) częściej niż dziewczynki (38,07%) uważają, że mają odpowiednią wagę. To sugeruje, że większa liczba chłopców odczuwa zadowolenie z własnej masy ciała w porównaniu do dziewcząt.

Przeprowadzone badania, oparte na badaniu ankietowym, pozwalają wnioskować, że w Gminie Kartuszy istnieje zagrożenie uzależnieniami od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, a mieszkańcy doświadczają także problemu przemocy w rodzinach. Skala problemów jednak nie przybiera dużych rozmiarów. Zgromadzony w przebiegu badań materiał empiryczny umożliwia stworzenie kompleksowego programu działań naprawczych. Niezbędne będzie podjęcie szeroko zakrojonych i ogólnie skoordynowanych działań mających na celu transformację uwidocznionych obszarów problemowych przez osoby oraz instytucje bezpośrednio zaangażowane w tworzenie programu profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych. Poniżej zaprezentowano jedynie możliwe kierunki działań w tym zakresie, które mogą stanowić inspirację do dalszej pracy na najbliższe lata w zakresie przeciwdziałania problemom

społecznym. W świetle przedstawionych wyników badań rekomenduje się podejmowanie oddziaływań we wskazanych niżej, obszarach:

1) Zapobieganie powstawaniu problemów uzależnień chemicznych i behawioralnych:

– Wyniki przeprowadzonej diagnozy pokazały, iż skala problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców i uczniów nie przybiera dużych rozmiarów. Warto jednak podejmować systematyczne działania profilaktyczne, aby zapobiegać wzrostowi uzależnień zarówno wśród młodszych jak i starszych ankietowanych. W związku z tym rekomenduje się realizację programów edukacyjno-profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, dotyczących uzależnień od substancji psychoaktywnych i zdrowego stylu życia.

– Zarówno młodszy jak i starsi ankietowani wskazywali, iż zdobycie alkoholu oraz substancji psychoaktywnych w gminie jest możliwe. 13,33% dorosłych mieszkańców uważa, że zdobycie narkotyków lub dopalaczy w gminie jest łatwe. Jeśli chodzi o dostępność alkoholu to 27,54% uczniów sądzi, iż zdobycie alkoholu w gminie jest łatwe. Z tego względu zaleca się zwiększenie wykrywalności i ograniczanie dostępu do substancji psychoaktywnych oraz alkoholu i wyrobów nikotynowych dla dzieci i młodzieży.

– Organizacje różnych form edukacji rodziców, dotyczących m.in. świadomego rodzicielstwa, porozumiewania się ze swoimi dziećmi i rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych, wychowania bez przemocy. Dane pokazują, że kontakt uczniów z rodzicami oraz fakt, iż rodzice wiedzą w jaki sposób uczniowie spędzają czas, ma wpływ na ich kontakt z substancjami uzależniającymi.

– Promowanie i organizacja alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież, osoby dorosłe i całe rodziny. Zaleca się wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań. Działania te powinny mieć formę warsztatów i spotkań z ekspertami, ponieważ jest to najbardziej lubiana i skuteczna forma profilaktyki dla tej grupy.

– Zarówno młodszy jak i starsi ankietowani przyznawali, iż zarówno palenie papierosów, jak i sięganie po narkotyki i dopalacze może mieć zdecydowanie negatywny wpływ na zdrowie. Pokazuje to, iż respondenci mają świadomość negatywnego wpływu tych substancji na zdrowie. Rekomenduje się, realizowanie działań na rzecz promocji zdrowia i zdrowego stylu życia, aby pokazać pozytywne przykłady działań mających korzystny wpływ na zdrowie.

– Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie wśród dzieci i młodzieży przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych. Zaleca

się wspieranie prospołecznych działań młodzieży przez mentorów/tutorów, programów leaderskich i działań rówieśniczych z obszaru profilaktyki i promocji zdrowia. Diagnoza pokazała, że utrzymywanie dobrych relacji z rodzicami oraz kompetentnymi i troskliwymi osobami dorosłymi (np. dziadkami, nauczycielami, mentorami) jest jednym z ważnych czynników chroniących i wspierających prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży.

- Popularyzowanie wiedzy nt. uzależnień chemicznych i behawioralnych poprzez organizowanie kampanii społecznych – zwłaszcza adresowanych do uczniów i ich rodziców.

- Wdrożenie procedur zwiększających bezpieczeństwo cyfrowe w szkołach ze względu na małą wiedzę uczniów w tym zakresie. Diagnoza pokazała, że 52,38% dorosłych mieszkańców oraz 91,94% uczniów młodszych i 83,69% uczniów starszych nie wie czym są uzależnienia behawioralne. Dodatkowo 3,28% uczniów młodszych i 8,15% uczniów starszych podałyby swoje dane osobom poznanym w Internecie, co pokazuje, iż te osoby nie mają świadomości konsekwencji wynikających z tego zachowania.

- Szkoła, oprócz technicznej umiejętności korzystania z Internetu, powinna uczyć racjonalnego z niego korzystania. Należy opracować odpowiednie szkolenia dla nauczycieli, którzy byliby w stanie w sposób atrakcyjny przekazać zasady racjonalnego używania Internetu. Odpowiednie kursy adresowane do starszych użytkowników powinny być również dostępne w sieci.

- Granie w gry online jest bardzo popularną formą spędzania czasu wolnego wśród młodzieży. Zaleca się angażowanie uczniów w aktywności rozwijające umiejętności interpersonalne. Zastąpienie gier aktywnościami rozwijającymi umiejętności interpersonalne i jednocześnie zaspokajającymi podobne potrzeby motywacyjne ma duży potencjał profilaktyczny.

- Edukacja społeczna na temat negatywnych skutków spożywania alkoholu, palenia papierosów, zażywania narkotyków i dopalaczy, w tym m.in. przez kobiety w ciąży i młodzież, a także zagrożeń związanych z nowymi technologiami i hazardem.

- Realizacja kampanii społecznych w zakresie przemocy w rodzinie, wychowania bez przemocy, relacji i komunikacji w rodzinach. 30,48% ankietowanych mieszkańców zna w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy w swoim domu.

- Zaleca się realizację treningu kompetencji psychospołecznych, czyli naukę: radzenia sobie z emocjami i stresem; porozumiewania się i utrzymywania dobrych relacji interpersonalnych; podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów; twórczego i krytycznego myślenia; samoświadomości i empatii. Badania pokazały, iż uczniowie uciekają w świat online, o czym świadczyć może

fakt, iż 19,94% uczniów starszych i 16,99% uczniów młodszych często zapomina o codziennych obowiązkach wskutek zbyt długiego przebywania w sieci. Trening powinien być realizowany wśród młodszych i starszych uczniów.

- Zalecana jest aktywizacja dzieci oraz rodziców we wspólne spędzanie czasu wolnego, tak, by czas z dzieckiem nie był tylko obowiązkiem, ale też czasem własnego rozwoju i poznawania najbliższych osób.

- Działania informacyjne dotyczące podwyższenia świadomości dzieci i młodzieży na temat instytucji. Konieczne jest umieszczenie w szkołach, ośrodkach zdrowia i innych punktach centralnych gminy plakatów oraz ulotek i broszur edukujących w zakresie szkodliwości i skutków picia alkoholu oraz adresów miejsc, w których młodzi mogą szukać pomocy.

- Rekomenduje się zaplanowanie działań edukacyjnych zwiększających świadomość zdrowego odżywiania się i normalizowania sylwetki wśród dzieci i młodzieży. Według badania 22,46% uczniów stosuje obecnie dietę, aby schudnąć.

- 14,29% mieszkańców dotyczy problem uzależnienia od pracy. Konsekwencje wynikające z tego problemu, z jakimi borykają się dorosłe osoby to m.in.: problemy ze zdrowiem, problemy rodzinne lub problemy w pracy. Osoba uzależniona od pracy zazwyczaj nie widzi w swoim zachowaniu nic niepokojącego. Poleca się rozpowszechnianie na terenie gminy plakatów dotyczących higieny pracy oraz tego, jakie zagrożenia niesie za sobą przepracowanie.

2) Wczesne wykrywanie i interwencja w przypadkach bezpośredniego zagrożenia i wystąpienia problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz minimalizacja negatywnych skutków:

- Wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy, uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z problemem uzależnień oraz występowaniem przemocy w rodzinie na poziomie rodzinnym, jak i społeczności lokalnej.

- Wczesna diagnoza środowisk rodzinnych pod kątem zagrożenia uzależnieniami i przemocą, obejmująca interdyscyplinarne działania służące rozpoznaniu problemu oraz zaplanowaniu adekwatnych działań zaradczych.

- Rozwój poradnictwa specjalistycznego, wsparcia socjalnego oraz pracy terapeutycznej z dziećmi, osobami dorosłymi i całymi rodzinami zagrożonymi i doświadczającymi uzależnień oraz przemocy w rodzinach.

- Wspieranie tworzenia i funkcjonowania grup wsparcia i samopomocowych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin, a także dla rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz przemocy.
- Zapewnienie ogólnodostępnej pomocy terapeutycznej dla dzieci doświadczających przemocy.

3) Wzmocnienie systemu instytucjonalnego i organizacyjnego Gminy Kartuzy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom:

- Wzmocnienie współpracy interdyscyplinarnej i sprawny przepływ informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.
- Ustawiczne zwiększanie kompetencji pracowników służb społecznych m.in. w zakresie dostępnych form przeciwdziałania uzależnieniom, diagnozy uzależnień, diagnozy przemocy w rodzinie, aspektów prawnych tych problemów i sposobów ich rozwiązywania, mechanizmów współpracy międzyinstytucjonalnej.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi i grupami nieformalnymi w zakresie przedsięwzięć służących m.in. zwiększaniu aktywności społecznej, tworzeniu oferty alternatywnych form spędzania wolnego czasu, aktywizacji marginalizowanych grup społecznych, integracji międzypokoleniowej itp. Wdrożenie wskazanych wyżej rekomendacji może stanowić długi proces, ponieważ wymaga z jednej strony działań realizowanych na bieżąco, zapewniających stałe oddziaływania profilaktyczne oraz wsparcie osobom zagrożonym i dotkniętym problemem uzależnień od substancji psychoaktywnych. Z drugiej strony natomiast należy rozważyć i podjąć działania długoterminowe, uwzględniające obecne i przyszłe uwarunkowania, służące wzmocnieniu zasobów instytucjonalnych gminy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz zapewnieniu, osobom tego potrzebującym, dostępu do specjalistycznej pomocy.

Wskazane wyżej wnioski posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym, jakości życia mieszkańców.

Analiza w zakresie liczby zezwoleń i punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz ustalenia zasad usytuowania miejsc sprzedaży

Realizację działań określonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii koordynuje Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień.

W wyniku weryfikacji „Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii” oraz konsultacji z sołtysami i Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Pełnomocnik Burmistrza ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kartuzach uznała, że zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych nie wymagają dodatkowych uregulowań i wystarczające są zakazy określone w ustawie z dnia 26 października 1982r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U.z 2023 r. poz.2151) .

Ponadto §4 Uchwały Nr XLVIII/574/2018 z dnia 9 lipca 2018r. Rady Miejskiej w Kartuzach, w sprawie ustalenia na terenie Gminy Kartuzy maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych stanowi, że usytuowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Kartuzy nie może naruszać zakazów określonych w odrębnych przepisach. Takim przepisem prawa miejscowego jest Uchwała Nr VII/147/2011 z dnia 9 lipca 2018r. Rady Miejskiej w Kartuzach z dnia 22 czerwca 2011 r. w sprawie: Regulaminu korzystania z miejsca wykorzystywanego do kąpieli nad Jeziorem Białym w Prokowie, gdzie w Regulaminie korzystania z miejsca wykorzystywanego do kąpieli nad Jeziorem Białym w Prokowie (stanowiącym zał. do cyt. uchwały) wprowadzono zakaz podawania, wnoszenia i spożywania napojów alkoholowych. Ustalenie zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych należy jednak do właściwości Rady Miejskiej i w przypadku stwierdzenia takiej konieczności przez Radę, zasady te należy określić w odrębnej uchwale.

Gminny Program jako narzędzia wdrażania Narodowego Programu Zdrowia

Jak wspomniano wyżej zgodnie z art. 4¹ ust.2 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi realizacja zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu jest prowadzona w postaci gminnego **PROGRAMU**, uchwalanego corocznie przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w **Narodowym Programie Zdrowia**.

Podstawowym celem operacyjnym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 w tym przedmiocie jest:

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Cel główny PROGRAMU wynikający z ww. celu operacyjnego **NPZ**

Ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania alkoholu i/lub używania innych substancji psychoaktywnych oraz zachowań ryzykownych, podejmowanych w szczególności przez dzieci i młodzież.

Cele szczegółowe

1. Wzrost wiedzy i kompetencji oraz zmiana postaw społecznych w obszarze zapobiegania uzależnieniom.

2. Zmniejszenie popytu na używanie substancji psychoaktywnych, w tym NSP przez poszerzanie , udoskonalanie, upowszechnianie i wdrażanie oferty programów profilaktycznych o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.

3. Zwiększanie dostępności i skuteczności specjalistycznych świadczeń , usług, interwencji podejmowanych w celu poprawy jakości życia osób z kręgu problemów uzależnień.

4. Usprawnienie systemu diagnozowania problemów uzależnień oraz planowania, monitorowania i kontrolowania realizacji **PROGRAMU**, w tym wzmacnianie zasobów i usprawnienie synergii współpracy i komunikacji podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie uzależnieniom.

Kierunki realizacji PROGRAMU

Zadania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych realizowane są poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej. Obejmują one w szczególności:

Kierunek 1: EDUKACJA ZDROWOTNA /PROMOCJA ZDROWIA

-działalność informacyjno-edukacyjna,

-tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokojenie motywuje do powstrzymania się od spożywania alkoholu ,przyjmowania narkotyków,

-działalność związana z podnoszeniem kompetencji i kwalifikacji zawodowych przedstawicieli podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom,

-działalność wpływająca na ograniczenie dostępności substancji psychoaktywnych,

-upowszechnianie informacji na temat dostępu do usług realizowanych w ramach Programu.

Kierunek 2: PROFILAKTYKA

-działalność zapobiegawcza,

-poszerzanie, udoskonalanie, wdrażanie oferty skutecznych, rekomendowanych programów profilaktycznych,

-poszerzenie oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczej,

-rozwijanie kompetencji wychowawczych rodziców i wychowawców, sprzyjających budowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży.

Kierunek 3: REDUKCJA SZKÓD, REHABILITACJA (READAPTACJA, REINTEGRACJA) ZDROWOTNA, SPOŁECZNA I ZAWODOWA

- leczenie, rehabilitacja, reintegracja osób uzależnionych,
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania środków psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej,
- ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

Kierunek 4: ORGANIZACJA PROGRAMU ORAZ BADANIA I ANALIZY

- tworzenie warunków do zabezpieczenia pracy GKRPA oraz zwiększanie zasobów realizatorów Programu,
- tworzenie warunków do kompleksowej diagnozy problemów uzależnień, ujednoliconego monitoringu i ewaluacji Programu,
- tworzenie warunków do koordynacji Programów i współpracy Realizatorów/Partnerów.

ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE W RAMACH ZADAŃ WŁASNYCH GMINY KARTUZY

ZADANIE I

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

CEL: leczenie osób uzależnionych od alkoholu oraz zmniejszenie ich śmiertelności i degradacji psychofizycznej

1. Kontynuowanie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kartuzach zgodnie z procedurą postępowania wobec osób nadużywających alkoholu.

Metody i sposoby realizacji:

-przyjmowanie zgłoszeń o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu z jednoczesnym wystąpieniem przesłanek z art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, tj. rozkład życia rodzinnego, demoralizacja małoletnich, uchylanie się od pracy, systematyczne zakłócanie spokoju lub porządku publicznego,

-przeprowadzenie wywiadów środowiskowych dotyczących nadużywania alkoholu i okoliczności temu towarzyszących,

-zbieranie informacji z GOPS, Policji i innych instytucji dot. poszczególnych zgłoszeń,

-wezwanie na rozmowę motywującą osoby, co do której wpłynęło zgłoszenie o wystąpieniu cyt. wyżej przesłanek i pouczenie jej o konieczności zaprzestania tych działań i poddaniu się leczeniu odwykowemu,

-skierowanie takiej osoby na badanie przez biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,

-przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym wraz z opinią wydaną przez biegłego, jeżeli badanie zostało przez biegłego przeprowadzone,

-złożenie wniosku o wszczęcie postępowania do Sądu Rejonowego w Kartuzach o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (stacjonarnym lub niestacjonarnym),

-opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady miejskiej, o których mowa w art. 12 ust.1 i 2 ustawy (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe),

-kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych (na podstawie upoważnienia wystawionego przez burmistrza, art. 18 ust.8 ww ustawy),

-podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia,

-podejmowanie działań interwencyjnych wobec firm prowadzących promocję i reklamę napojów alkoholowych, w szczególności reklamę skierowaną do młodzieży,

-inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

2. Pomoc psychologiczna i terapeutyczna dla osób nadużywających alkoholu oraz środków psychoaktywnych i od niego uzależnionych.

Metody i sposoby realizacji:

-zajęcia terapeutyczne dla osób uzależnionych w formie spotkań indywidualnych,

-zajęcia terapeutyczne grupowe dla osób uzależnionych i współuzależnionych,

- terapia podstawowa dla osób współuzależnionych w ramach zajęć grupowych,
- indywidualne spotkania z osobami współuzależnionymi,
- pomoc psychologiczna dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- spotkania grup wsparcia w Klubie Abstynenta NOVUM ,
- spotkania w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Środków Psychoaktywnych działającym przy Klubie Abstynent NOVUM w Kartuzach,
- spotkania w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Środków Psychoaktywnych i ich Rodzin przy CIK w Kartuzach,
- spotkania w Ośrodku Terapii i Profilaktyki Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnionych w Żukowie,
- udział osób uzależnionych i współuzależnionych w maratonie terapeutycznym,
- terapia indywidualna i grupowa dla dzieci i młodzieży uczęszczających do świetlic i klubu profilaktyki środowiskowej a także dla ich rodziców w miarę zaistnienia takiej potrzeby,
- zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i terapeutów ,
- tworzenie oferty pomocy dla osób niesłyszących pijących problemowo,
- wspieranie działań na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych w domach pomocy społecznej, placówkach wsparcia dziennego,
- zapobieganie problemom wynikającym z picia przez osoby starsze,
- wdrażanie procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego, terapia indywidualna i grupowa,
- wsparcie psychiatryczne dla dzieci i młodzieży,
- pośrednictwo dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ofiar przemocy,
- przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie,
- finansowanie badania osób uzależnionych od alkoholu dowożonych przez Straż Miejską do jednostek medycznych w tym szpitala
- zwiększenie dostępności pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie - dorosłych i dzieci
- podniesienie jakości pomocy dla członków rodzin z problemem przemocy- szkolenia, konferencje, nauka mająca na celu zwiększenie umiejętności i wiedzy specjalistycznej dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Grup Diagnostyczno Pomocowych
- usprawnienie działań adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie oraz zwiększenie dostępności programów oddziaływań edukacyjno-korekcyjnych

-dofinansowanie działalności specjalistycznych miejsc pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie

-Wspieranie placówek leczenia uzależnień, wyposażenie, organizacja pracy i funkcjonowanie

-Finansowanie dodatkowych programów profilaktycznych realizowanych we współpracy ze stowarzyszeniami na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, poprzez:

a/ wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży zamieszkujących gminę Kartuzy

b/ organizację na terenie gminy Kartuzy zajęć sportowo - rekreacyjnych i kulturalno – edukacyjnych oraz czasu wolnego dla dzieci i młodzieży zamieszkujących gminę Kartuzy z realizacją programu profilaktycznego, opiekuńczo – wychowawczego i socjoterapeutycznego,

c/ organizacja zajęć rozwijających zainteresowania muzyczne mieszkańców gminy Kartuzy, stanowiących alternatywę dla zachowań ryzykownych,

d/ organizację imprez plenerowych na terenie gminy Kartuzy, których celem jest profilaktyka i promocja zdrowego stylu życia wśród mieszkańców gminy Kartuzy,

e/dofinansowanie programów profilaktycznych oraz działalności informacyjno – edukacyjnej na terenie szkół w Gminie Kartuzy

f/dofinansowanie pozalekcyjnego czasu wolnego dzieciom i młodzieży

g/promocja profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej wynikającej z realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

h/organizacja imprez kulturalnych, sportowych oraz plenerowych Gminy Kartuzy, których celem jest profilaktyka i promocja zdrowego, aktywnego i kulturalnego stylu życia wśród mieszkańców Gminy Kartuzy, jako alternatywa spędzania czasu wolnego pozbawionego kontaktu z zachowaniami ryzykownymi (np. Muzyka Świata)

3. Kontynuowanie merytorycznej współpracy i wspieranie finansowe działań klubów/punktów konsultacyjnych/placówek/poradni w której prowadzone są wszelkiego rodzaju terapie w tym: z Poradnią Leczenia Uzależnień w Kartuzach, Klubem Abstynenta NOVUM w Kartuzach, Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Centrum Medyczne „Kaszuby” Sp. z o. o. w Kartuzach, Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach, Ośrodkiem Terapii i Profilaktyki Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnionych w Żukowie Punktem Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Środków Psychoaktywnych i ich Rodzin przy CIK w Kartuzach, Punktem Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Środków Psychoaktywnych przy Klubie Abstynenta NOVUM w Kartuzach, innymi placówkami leczenia uzależnień.

Wspieranie finansowe w zakresie zakupu sprzętu, wyposażenia i modernizacji w/w instytucji oraz w miarę potrzeby utworzenie nowej placówki.

W zależności od przedmiotu finansowania Gmina może przekazywać podmiotom leczniczym środki finansowe na podstawie dwóch przepisów ustaw:

1. Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011r. o działalności leczniczej,

lub

2. Ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

Metody i sposoby realizacji:

-kierowanie osób nadużywających alkoholu lub środków psychoaktywnych (po odbyciu rozmów motywujących) na terapie i leczenie odwykowe,

-bieżące monitorowanie usług medycznych i terapeutycznych świadczonych dla pacjentów z terenu gminy Kartuzy,

-uczestnictwo członków GKRPA i Pełnomocnika w szkoleniach, naradach i konferencjach organizowanych przez wyspecjalizowane instytucje,

-systematyczne doposażenie w czasopisma specjalistyczne i materiały edukacyjne, prowadzenie działań informacyjnych,

-dofinansowanie wynagrodzenia dla psychologa i terapeutów, gospodarza Klubu itp

-edukacja zdrowotna obejmująca zagadnienia z zakresu profilaktyki, promocji zdrowego stylu życia, szkolenia itp.

-opracowanie wspólnych analiz i diagnoz z zakresu zagrożeń alkoholem i środkami psychoaktywnymi,

-wspieranie finansowe placówek leczenia uzależnień w celu zapewnienia realizacji efektywnych programów psychoterapii uzależnienia i współuzależnienia,

-doposażenie placówek lecznictwa odwykowego, punktów konsultacyjnych, klubów itp,

-dofinansowanie programów rehabilitacji dla osób uzależnionych po zakończonych programach psychoterapii uzależnienia.

ZADANIE II

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej

i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą.

CEL: zmniejszenie ilości i dolegliwości zaburzeń życia rodzinnego związanych z nadużywaniem alkoholu oraz środków psychoaktywnych i stosowaniem przemocy wobec członków rodzin.

1. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kartuzach zgodnie z przyjętą procedurą postępowania wobec sprawców przemocy w rodzinie oraz lokalnym systemem pomocy rodzinom z problemem alkoholowym i przemocy.

Metody i sposoby realizacji:

- przyjmowanie zgłoszeń dotyczących nadużywania alkoholu i stosowania przemocy w rodzinie,
- prowadzenie rodzinnych wywiadów środowiskowych dot. nadużywania alkoholu i przemocy w rodzinie,
- zbieranie dodatkowych informacji na temat zgłoszonych problemów (policja, pedagodzy szkolni, kuratorzy sądowi, GOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej),
- ułożenie planu pomocy członkom rodziny (dorosłym i dzieciom) dotkniętym przemocą i podjęcie działań interwencyjnych,
- szkolenia dotyczące współpracy służb i instytucji, zwłaszcza związanych z wdrażaniem procedur interwencji w przypadkach przemocy w rodzinie,
- badania lokalne i ekspertyzy na temat zjawiska przemocy domowej,
- wspieranie działalności zespołu interdyscyplinarnego, którego zadaniem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie , dofinansowanie szkoleń, konferencji itp.
- podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez:
 - organizowanie i finansowanie szkoleń obejmujących zagadnienia dotyczące specyfiki zjawiska przemocy w rodzinie oraz konsekwencji jej doznawania, funkcjonowania osób doznających przemocy i stosujących przemoc;
 - organizowanie i finansowanie szkoleń i warsztatów przygotowujących do kontaktu z członkami rodzin z problemem alkoholowym, w których dochodzi do przemocy, w szczególności motywowania klientów do zmiany mającej na celu poprawę sytuacji w rodzinie i zatrzymanie przemocy;
 - organizowanie i finansowanie szkoleń i konferencji dotyczących obowiązujących procedur (tym procedury Niebieskiej Karty), zasad podejmowania interwencji oraz współpracy służb działających na rzecz zatrzymania przemocy w rodzinie;
 - opracowanie i upowszechnianie materiałów informacyjno- edukacyjnych nt. psychologicznych i prawnych aspektów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, adresowanych do profesjonalistów,
 - prowadzenie działalności edukacyjnej służącej zmniejszeniu skali zjawiska przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym,

-zawiadamianie Prokuratury o popełnieniu przestępstwa znęcania się nad rodziną,

-kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Kartuzach o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego,

-współpraca z biegłymi sądowymi w zakresie zlecenia wydania opinii sądowo-psychiatrycznej wskazującej ewentualne uzależnienie od alkoholu i formę leczenia odwykowego.

2. realizację programów wczesnej interwencji i profilaktyki selektywnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży ze środowisk zmarginalizowanych, zagrożonych demoralizacją, wykluczeniem społecznym oraz osób używających środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych w sposób okazjonalny oraz uzależnień behawioralnych (światlice, kluby dla dzieci i młodzieży świadczące pomoc psychologiczną, opiekuńczo-wychowawczą, socjoterapeutyczną i wsparcia dziennego).

3. doskonalenie kompetencji z zakresu wiedzy dotyczącej zagrożenia używania środków psychoaktywnych oraz umiejętności i podejmowania działań profilaktycznych przez członków GKRPA,

4. prowadzenie i finansowanie w szkołach programu przeciwdziałania przemocy poprzez edukację rodziców w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych, warsztaty dla dzieci, przedstawienia teatralne itp,

5. w celu wspierania zatrudnienia socjalnego finansowanie warsztatów dla osób uzależnionych od alkoholu oraz środków psychoaktywnych z terenu gminy Kartuszy, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego a także wspieranie innych przedsięwzięć mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji oraz na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, np. centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej,

6. realizacja programów profilaktycznych i organizacja działań na rzecz dzieci i młodzieży oraz innych członków rodziny w placówkach oświatowo-wychowawczych o charakterze edukacyjnym i aktywizującym, zapobiegających kontaktom tych grup z środkami psychoaktywnymi i z alkoholem, kształtujących postawy prozdrowotne, rozwijające korzystne z punktu widzenia profilaktyki umiejętności psychologiczne, takie jak asertywność, podejmowanie decyzji , pomoc innym itp.

7. tworzenie, wspieranie i finansowanie miejsc pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie- dorosłym oraz dzieciom- oferujących kompleksową i długofalową pomoc psychologiczną, terapeutyczną, socjoterapeutyczną, socjalną , medyczną itp,

8. wspieranie działalności grup samopomocowych (w tym grup wsparcia) dla osób doznających przemoc w rodzinie,
9. zapewnienia dostępności specjalistów przygotowanych do pracy z członkami rodzin z problemem przemocy - dorosłymi i dziećmi,
10. propagowanie działań i edukacji wśród mieszkańców na temat HIV/AIDS

ZADANIE III

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć, a także działania na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo- wychowawczych i socjoterapeutycznych.

CEL: opóźnienie pierwszej inicjacji alkoholowej i zmniejszenie ilości oraz częstotliwości spożywanego alkoholu oraz środków psychoaktywnych wpływających na psychikę człowieka.

1. Profilaktyczno- edukacyjne imprezy masowe dla mieszkańców Gminy Kartuzy.

Metody i sposoby realizacji:

-współorganizowanie i dofinansowanie lokalnych kampanii edukacyjnych związanych z profilaktyką problemów alkoholowych- festynów, pikników, itp., inicjowanych przez stowarzyszenia, parafie, sołectwa, kluby sportowe, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, instytucje kultury, urząd, itd.

-aktywny udział w powiatowych, wojewódzkich i ogólnopolskich społecznych kampaniach edukacyjnych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,

-prowadzenie medialnego systemu informacji o działaniach podejmowanych na terenie Gminy Kartuzy w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych: informator GKRPA, informacje dla prasy itp.,

-udział Gminy Kartuzy w projektach proponowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

-współpraca z Komendą Powiatową Policji w Kartuzach w celu zwiększenia liczby kontroli kierowców pod względem trzeźwości, naruszenia przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, inicjowanie działań na rzecz częstszego podejmowania interwencji przez policję w sytuacji spożywania alkoholu w miejscach publicznych, zwiększenie liczby patroli, wspieranie finansowe prowadzonych działaniach profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży w szkołach oraz wśród mieszkańców Gminy Kartuzy(zakup opasek, kamizelek odblaskowych itp)

-realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych jako elementu oddziaływań profilaktycznych,

-propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia,

-opracowanie i dystrybucja materiałów reklamujących zdrowy styl życia,

-organizowanie imprez trzeźwościowych,

-prowadzenie na terenie szkół i innych placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży / wspieranie finansowe kółek zainteresowań o tematyce zdrowego i aktywnego prowadzenia stylu życia, zajęć profilaktycznych, pikników szkolnych, konkursów o tematyce uzależnień i zachowań ryzykownych),

-realizacja zajęć profilaktyczno-edukacyjnych (jeżeli odbywają się w ramach pozalekcyjnych, pozaetatowych obowiązków nauczycieli) np. poprzez szkolenia i podnoszenie kwalifikacji nauczycieli czy realizatorów programów profilaktycznych rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

-nawiązanie kontaktu policja - szkoły w celu prowadzenia cyklu zajęć profilaktycznych poświęconych bezpieczeństwu komunikacyjnemu ze szczególnym uwzględnieniem wypracowania właściwych zachowań i postaw wobec osób i sytuacji z udziałem nietrzeźwych uczestników ruchu drogowego,

-przeciwdziałanie nietrzeźwości w miejscach publicznych poprzez podnoszenie kompetencji zawodowych przedstawicieli służb kontaktujących się z osobami nietrzeźwymi np. policji, straży miejskiej, pogotowia ratunkowego, pracowników socjalnych - szkolenia itp.,

-współpraca z ośrodkami szkolenia kierowców,

-współpraca ze Strażą Miejską w zakresie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz finansowanie badań osób dowożonych przez nich do placówek medycznych a uzależnionych od alkoholu lub substancji psychoaktywnych celem ich późniejszego umieszczenia w policyjnej izbie zatrzymań

2. Realizacja profilaktyki z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych na terenie Gminy Kartuzy, odpowiadającej standardom wyznaczonym przez nowoczesne technologie profilaktyczne.

Metody i sposoby realizacji:

-profesjonalne przygotowanie programów profilaktycznych i jego realizatorów,

-podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonym dla rodziców, których celem jest wspieranie abstynencji dziecka i przygotowanie go do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych,

-wdrażanie programów profilaktyczno-interwencyjnych dla młodzieży upijającej się,

-wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez szkoły podstawowe, gimnazjalne, skierowane do grup rówieśniczych,

-dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi, młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów, którzy deklarują gotowość podjęcia pracy profilaktycznej z dziećmi lub młodzieżą i aktualnie są zatrudnieni w placówkach oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych.

-organizowanie imprez profilaktycznych dla młodzieży,

-realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz zapewnienie osobom prowadzącym zajęcia szkoleń z zakresu znajomości strategii profilaktycznych, zasad pracy z młodzieżą z grup ryzyka i sytuacji psychologicznej dziecka w rodzinie alkoholowej.

2. Kontynuowanie zajęć socjoterapeutycznych z zakresu profilaktyki i edukacji.

Metody i sposoby realizacji:

-zorganizowanie szkoleń dla opiekunów świetlic socjoterapeutycznych, środowiskowych oraz dzieci i młodzieży

-prowadzenie zajęć w świetlicach dla dzieci i młodzieży (wynagrodzenie opiekunów, dożywianie, bieżąca działalność itp.)

-pomoc w zorganizowaniu wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży ze świetlic itp.

-dostosowanie programu i czasu pracy świetlic do potrzeb środowiska lokalnego,

ZADANIE IV

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

CEL: zmniejszenie naruszeń prawa na rynku alkoholowym

Metody i sposoby realizacji:

-opiniowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kartuzach wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych pod kątem zgodności z uchwałami Rady Miejskiej dot. limitu sprzedaży i ich lokalizacji, oraz dostosowania do potrzeb ograniczenia dostępności alkoholu określonych w Programie,

zorganizowanie szkolenia na temat ograniczenia dostępności napojów alkoholowych i przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia dla sprzedawców napojów alkoholowych, właścicieli sklepów i zakładów gastronomicznych,

-podejmowanie działań interwencyjnych w zgłoszonych sytuacjach naruszenia przepisów dotyczących reklamy i promocji napojów alkoholowych, w szczególności reklamy skierowanej do młodzieży,

-podejmowanie działań interwencyjnych w zgłoszonych sytuacjach sprzedaży napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, nieletnim oraz na kredyt lub pod zastaw.

ZADANIE V

Współpraca z innymi podmiotami

Metody i sposoby realizacji:

-współpraca z mediami w zakresie przekazywania informacji o prowadzonych działaniach i realizowanych przedsięwzięciach (prasa, Internet, itp.),

-współpraca z innymi podmiotami w zakresie realizacji działań i przedsięwzięć ujętych w Programie (rady sołeckie, parafie z terenu Gminy Kartuzy, Centrum Pomocy Rodzinie, Centrum Interwencji Kryzysowej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach, Poradnia Pedagogiczno- Psychologiczna w Kartuzach, Komenda Powiatowa Policji w Kartuzach, Sąd Rejonowy w Kartuzach, Prokuratura Rejonowa w Kartuzach, placówki zdrowia, Poradnia Leczenia Uzależnień w Kartuzach, placówki oświatowo- wychowawcze, pedagodzy szkolni , wolontariat oraz ościenne Komisje) itp

-wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień w postaci:

a. organizacji na terenie Gminy Kartuzy półkolonii letnich dla dzieci i młodzieży zamieszkujących Gminę Kartuzy

b. organizacji na terenie Gminy Kartuzy zajęć sportowo- rekreacyjnych i kulturalno- edukacyjnych oraz czasu wolnego dla dzieci i młodzieży zamieszkujących Gminę Kartuzy z realizacją programu profilaktycznego, opiekuńczo- wychowawczego i socjoterapeutycznego

c. organizacji zajęć rozwijających zainteresowania muzyczne mieszkańców Gminy Kartuzy, stanowiących alternatywę dla zachowań ryzykownych

d. organizacji imprez plenerowych na terenie Gminy Kartuzy, których celem jest profilaktyka i promocja zdrowego stylu życia wśród mieszkańców Gminy Kartuzy

e. wdrażania do prawidłowych nawyków, odpowiedzialnego stylu życia - szkoły dobrego rodzica, szkoła rodzenia,

- f. edukacja przedstawicieli różnorodnych grup zawodowych,
- g. budowanie lokalnych koalicji na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, także w ramach porozumień z innymi samorządami lokalnymi czy współpracy z samorządem województwa,
- h. wdrażanie do podstawowej opieki zdrowotnej programów wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, w szczególności wspieranie lekarzy pierwszego kontaktu w stosowaniu metod wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji wobec ww. osób,
- i. finansowanie szkoleń dla personelu medycznego - lekarzy i pielęgniarek w obszarze wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.
- j. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej w Ostrzycach i Garczu oraz Klubu Integracji Społecznej, mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji oraz na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.

ZADANIE VI

Zapewnienie działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kartuzach jest organem opiniującym, inicjującym i nadzorującym wykonanie działań ujętych w niniejszym **PROGRAMIE**.

2. Członkom Komisji przysługuje:

Zryczałtowane miesięczne wynagrodzenie za udział w pracach Komisji, według stawek określonych niżej (brutto):

- dla sekretarza komisji - 500 zł
- dla pozostałych członków - 460 zł

Członek Komisji traci prawo do części wynagrodzenia za każdą nieobecność na posiedzeniu Komisji.

Wysokość potrąceń wynosi 50 % kwoty wynagrodzenia ustalonego według zasad określonych wyżej.

Potwierdzeniem obecności na posiedzeniu Komisji jest podpis złożony na liście obecności.

Potrącenie nie ma zastosowania w wypadku nieobecności wynikającej:

- z choroby potwierdzonej zwolnieniem lekarskim,

z udziału w pogrzebie małżonka, dziecka, ojca, matki, ojczyma, macochy, siostry, brata, teścia, teściowej, babki, dziadka oraz osoby pozostającej na utrzymaniu lub pod bezpośrednią opieką,

z wezwania do osobistego stawienia się przed właściwymi urzędami, sądami, organami prokuratury, policji,

Przewodniczący Komisji pełni jednocześnie funkcję Pełnomocnika ds Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień, jego wynagrodzenie ustala Burmistrz Kartuz.

Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów podróży odbytych w związku z realizacją zadań Komisji.

Finansowanie PROGRAMU

1. Środki na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kartuzy na rok 2026 pochodzić mogą z następujących źródeł:

-z budżetu gminy z przeznaczeniem na realizację zadań własnych Gminy, wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz kwot pochodzących z wpłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz ze sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300ml.

-ze środków uzyskanych od innych jednostek samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych porozumień,

-ze środków uzyskanych w konkursach ogłoszonych przez inne instytucje

2. Środki na realizację działań (zadań) z zakresu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii planuje się w wysokości **1.282,171 zł, (słownie: jeden milion dwieście osiemdziesiąt dwa złote 171/100) w tym na rzecz:**

-Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych , przemocy i innych zachowań ryzykownych w kwocie **1.248,171 zł;**

-Przeciwdziałania Narkomanii w kwocie **34.000,00zł**

3. Środki na realizację działań (zadań) określonych w punkcie 2 są zależne od wysokości kwoty wpływów z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych ustalonej na podstawie oświadczeń o wartości sprzedaży napojów alkoholowych w roku poprzednim składanych przez przedsiębiorców oraz z tytułu opłaty od alkoholu sprzedawanego w opakowaniu o objętości do 300 ml oraz napojów słodzonych.

Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Podniesienie świadomości mieszkańców Gminy Kartuzy wobec skutków nadużywania napojów alkoholowych oraz nadużywania środków psychoaktywnych i wszelkich zachowań ryzykownych.

2. Zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczeniem spożycia napojów alkoholowych oraz redukcję dostępności i zapotrzebowania na substancje narkotyczne .

3. Udzielenie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom.

4. Zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach poprzez modyfikowanie stylu życia, wolnego od wszelkich używek szczególnie wśród dzieci i młodzieży.

PODSUMOWANIE

Przystępując do opracowania gminnego **PROGRAMU** konieczne było uświadomienie sobie, że problemy związane z alkoholem oraz środkami psychoaktywnymi, przemocą i innych zachowań ryzykownych dotyczą różnych sfer naszego życia i powodują różne szkody (społeczne, zdrowotne, ekonomiczne) zarówno te współmierne, związane choćby z opieką zdrowotną, wypadkami drogowymi czy przestępczością, jak i te niewymierne (cierpienie i ból).

Należy zdawać sobie sprawę z tego, że szkody te dotyczą zarówno kraju, społeczności lokalnej, jak i konkretnej rodziny.

Dlatego „polityka z zakresu uzależnień powinna obchodzić wszystkich”, należy ją wciąż doskonalić i rozwijać tak, aby środowisko rodzinne, lokalne i zawodowe było wolne od negatywnych konsekwencji picia alkoholu, nadużywania środków psychoaktywnych, stosowania przemocy, agresji itp.

Na Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, spoczywa merytoryczna odpowiedzialność za niniejszy **PROGRAM**, nadzór nad realizacją ujętych w nim zadań i nad prawidłowym wykorzystywaniem przyznanych środków finansowych sprawować będzie Pełnomocnik ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i uzależnień.

Jak wynika z niniejszego **PROGRAMU**, zasięg problemów alkoholowych jest rzeczywiście rozległy, a realne rezultaty mogą przynieść jedynie działania kompleksowe, zaplanowane na szerszą skalę, przy założeniu zaangażowania się w działania profilaktyczne i naprawcze szerokiego kręgu instytucji, zarówno o charakterze administracyjnym, jak i placówek służby zdrowia, a także organizacji pozarządowych, wyspecjalizowanych w świadczeniu usług określonego rodzaju lub opartych na wolontariacie.

Drogą wiodącą do osiągnięcia celów wskazanych w niniejszym **Programie** jest ich konsekwentna realizacja i konieczność prowadzenia na szeroką skalę działań wynikających z realnie istniejących potrzeb w tym zakresie.

Opracowanie: H.Wolska

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XVIII/.../2025
Rady Miejskiej w Kartuzach
z dnia 26 listopada 2025 r.

**Preliminarz realizacji zadań
i szacowanych wydatków przeznaczonych na Profilaktykę
I Rozwiązywanie Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Kartuzy
W 2026 roku**

PRZECIWDZIAŁANIE ALKOHOLIZMOWI

	Zamierzenia (zadania)	Sposoby realizacji	Odpowie dzialni za realizacj ę	Termi n wykon ania	Szacun kowe koszty	Nadz ór nad realiz acją	U w a gi
1	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, (członków ich rodzin, dzieci i młodzieży oraz potrzebujących pomocy psychologiczno-psychiatrycznej) Udzielanie rodzinom w których występują problemy alkoholowe i zachowania ryzykowne pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie	1.Orzekanie o sposobie leczenia osób wezwanych na posiedzenie Komisji oraz kierowanie osób nadużywających alkoholu na badanie przez biegłych lekarzy w celu wydania opinii oraz określenia formy leczenia, kierowanie wniosków o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego do Sądu Rejonowego w Kartuzach. Współpraca w tym aspekcie z GOPS, Klubem Abstynenta, Sądem Rejonowym w Kartuzach, biegłymi sądowymi, poradniami uzależnień, jednostkami samorządu terytorialnego itp.	GKRPA	Cały rok	15.000 zł	Burmistrz Kartuz	
		2.Wdrażanie procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego, terapia grupowa i indywidualna,	GKRPA Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy	Cały rok	23.000 zł	Burmistrz Kartuz	

		wsparcie psychiatryczne dla dzieci i młodzieży, pośrednictwo dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ofiar przemocy w rodzinie. Współpraca z Poradnią Psychologiczno-Psychiatryczną, jednostkami pomocy specjalistycznej (Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. Kartuszy, Straż Miejska Kartuszy), jednostkami samorządu terytorialnego itp. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie: ·zwiększenie dostępności pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie - dorosłych i dzieci ·podniesienie jakości pomocy dla członków rodzin z problemem przemocy, uzależnień - szkolenia, konferencje, nauka mająca na celu zwiększenie umiejętności i wiedzy specjalistycznej dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Grup Diagnostyczno-Pomocowych ·usprawnienie działań adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie oraz zwiększenie dostępności programów	Domowej Jednostki pomocy specjalistycznej				
--	--	--	---	--	--	--	--

	oddziaływań edukacyjno-korekcyjnych •dofinansowanie działalności specjalistycznych miejsc pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie •Wspieranie placówek leczenia uzależnień, wyposażenie, organizacja pracy i funkcjonowanie					
	3. Zakup materiałów biurowych i innych niezbędnych do funkcjonowania Komisji	GKRPA	Cały rok	1.000 zł	Burmistrz Kartuz	
	4. Seminaria, konferencje i warsztaty szkoleniowe dla różnych grup zawodowych związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przemocy, zachowań ryzykownych (hazard, palenie papierosów itp.) oraz członków GKRPA również poprzez podniesienie wiedzy specjalistycznej poziomu nauki w przedmiocie zachowań ryzykownych dla członków GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej	Burmistrz Kartuz	Cały rok	20. 000 zł	Burmistrz Kartuz GKRPA	
	5. Refundacja kosztów dojazdu i uczestnictwa w terapii odwykowej, warsztatach, zajęciach dla osób uzależnionych i współuzależnionych	GKRPA	Cały rok	1. 000 zł	Burmistrz Kartuz GKRPA	

		i członków ich rodzin oraz pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym w zakresie refundacji kosztów dojazdu i uczestnictwa w terapii, zajęciach, szkoleniach organizowanych przez instytucji zajmujących się pomocą psychospołeczną i terapeutyczną					
		6. Członkom GKRPA przysługuje zryczałtowane miesięczne wynagrodzenie za udział w pracach Komisji, według stawek określonych niżej (brutto): - dla sekretarza Komisji - 500,00 zł - dla pozostałych członków - 460,00 zł Członek Komisji traci prawo do części wynagrodzenia za każdą nieobecność na posiedzeniu Komisji. Wysokość potrąceń wynosi 50 % kwoty wynagrodzenia ustalonego według zasad określonych wyżej. Potwierdzeniem obecności na posiedzeniu Komisji jest podpis złożony na liście obecności. Potrącenie nie ma zastosowania w wypadku nieobecności wynikającej:	GKRPA	Cały rok	118,771 zł	Burmistrz Kartuz GKRPA	

		- z choroby potwierdzonej zwolnieniem lekarskim, - z udziału w pogrzebie: małżonka, dziecka, ojca, matki, ojczyma, macochy, siostry, brata, teścia, teściowej, babki, dziadka oraz osoby pozostającej na utrzymaniu lub pod bezpośrednią opieką, - z wezwania do osobistego stawienia się przed właściwymi urzędami, sądami, organami prokuratury, policji. Oraz: - wynagrodzenie dla Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień, który pełni jednocześnie funkcję Przewodniczącego GKRPA.					
2	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień	1.Dofinansowanie kosztów funkcjonowania, wyposażenia Klubu Abstynenta NOVUM w Kartuzach oraz wynagrodzenia dla pracowników 2.Finansowanie dodatkowych programów profilaktycznych realizowanych we współpracy ze stowarzyszeniami na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, poprzez: a/ wypoczynek letni dla dzieci i	Burmistrz Kartuz	Cały rok	180.000 zł	Burmistrz Kartuz	
				Cały rok	70.000 zł	Burmistrz Kartuz	

		młodzieży zamieszkujących gminę Kartuzy b/ organizację na terenie gminy Kartuzy zajęć sportowo - rekreacyjnych i kulturalno – edukacyjnych oraz czasu wolnego dla dzieci i młodzieży zamieszkujących gminę Kartuzy z realizacją programu profilaktycznego, opiekuńczo – wychowawczego i socjoterapeutycznego, c/ organizacja zajęć rozwijających zainteresowania muzyczne mieszkańców gminy Kartuzy, stanowiących alternatywę dla zachowań ryzykownych, d/ organizację imprez plenerowych na terenie gminy Kartuzy, których celem jest profilaktyka i promocja zdrowego stylu życia wśród mieszkańców gminy Kartuzy,					
3	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, profilaktyka i promocja zdrowego i aktywnego trybu życia wśród mieszkańców Gminy	1) Prowadzenie: 1) Świetlice opiekuńczo wychowawczej: w Mirachowie	Burmistrz Kartuz	11 miesięcy	115.000 zł w tym: - działalność bieżąca, płace -	Burmistrz Kartuz GKRPA	

Kartuzy, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć kulturalnych, sportowych, a także działania na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych				dożywianie		
	2) dofinansowanie programów profilaktycznych w tym rekomendowanych w ramach systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez KCPU, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Instytut Psychiatrii i Neurologii oraz działalności informacyjno-edukacyjnej na terenie szkół w Gminie Kartuzy	Dyrektorzy szkół	Rok szkolny	30.000 zł	Burmistrz Kartuz GKRPA	
	3) dofinansowanie pozalekcyjnego czasu wolnego dzieciom i młodzieży - prowadzenie pozalekcyjnych zajęć kulturalnych, sportowych, muzycznych, zręcznościowych itp. - inne formy organizacji czasu wolnego dla mieszkańców Gminy - działania edukacyjne promujące abstynencję w ciąży - działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki uzależnień i zdrowego, aktywnego trybu życia	Jednostki wnioskujące	Cały rok	300.000 zł	Burmistrz Kartuz GKRPA	
	4) działania interwencyjno-sprawdzające, współpraca na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa	Jednostki wnioskujące	Cały rok	5.000 zł	Burmistrz Kartuz GKRPA	

4	Podejmowanie interwencji w związku z naruszaniem przepisów określonych w art.13 i 15 ustawy z dnia 26.10.1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed Sądem w charakterze oskarżyciela publicznego wraz z realizacją programów profilaktycznych i szkoleń, analiz, diagnoz itp.	1) Szkolenie sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, z zakresu prawnych regulacji dotyczących sprzedaży alkoholu niepełnoletnim, a także umiejętności odmawiania sprzedaży napojów alkoholowych.	Burmistrz Kartuz	Cały rok	12.000 zł	GKRPA	
		2) Realizacja edukacyjnych programów profilaktyczno-edukacyjnych poprzez: •Inicjowanie działań na rzecz częstszego podejmowania interwencji przez funkcjonariuszy policji w sytuacji spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych •Monitorowanie zjawiska sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim •Edukacja, szkolenia •diagnozy problemów społecznych			10.000 zł		
5	Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów i klubów integracji społecznej,	Finansowanie instytucji tworzących centra i kluby integracji społecznej mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji oraz na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.	Jednostki wnioskujące	Cały rok	122.400 zł	Burmistrz Kartuz GKRPA	

6	Wspieranie placówek wsparcia dziennego w realizacji prowadzonych przez nie zadań	Pomoc finansowa w realizowanych zadaniach przez placówki wsparcia dziennego	Jednostki wnioskujące	Cały rok	20.000 zł	Burmistrz Kartuz GKRPA	
	Razem Przeciwdziałanie Alkoholizmowi:				1.248,171 zł		

PRZECIWDZIAŁANIE NARKOMANII

7.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem od środków psychoaktywnych	1.Edukacja zdrowotna obejmująca zagadnienia z zakresu profilaktyki, promocji zdrowego stylu życia, rzetelnej informacji o substancjach uzależniających, szkolenia oraz kształtowanie umiejętności osobniczych i społecznych, chroniących młodych ludzi przed sięganiem po narkotyki poprzez: Wspieranie działań realizowanych przez szkoły i inne placówki wg zgłoszonych potrzeb 2.Wspieranie działań placówek/poradni, w której są prowadzone oprócz terapii dla osób uzależnionych od alkoholu terapie dla osób z uzależnieniem krzyżowym tj. uzależnieniem od narkotyków, alkoholu i innych środków odurzających poprzez dofinansowanie zatrudnienia terapeutów ds.	GKRPA Placówki oświatowe	Cały rok	15. 000 zł	Burmistrz z Kartuz	
-----------	---	--	--------------------------	----------	-------------------	--------------------	--

		uzależnień od środków odurzających w Punkcie Konsultacyjno-Terapeutycznym przy CIK w Kartuzach 3. Kontynuacja działalności Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych od Środków Psychoaktywnych w Kartuzach w tym wynagrodzenie dla psychologa, systematyczne doposażenie w czasopiśmie specjalistyczne i materiały edukacyjne, prowadzenie działań informacyjnych 4. Podejmowanie działań na rzecz zwiększenia dostępności do informacji o miejscach, programach i metodach leczenia uzależnień.					
8.	Udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy narkomanii	1. Udzielanie rodzinom dotkniętym problemem narkomanii bezpłatnych specjalistycznych porad psychologicznych i prawnych w działającym Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Środków Psychoaktywnych 2. Kontynuowanie współpracy z KPP w Kartuzach i SM w Kartuzach w prowadzeniu działań sprzyjających ograniczeniu zagrożeń patologii rodziny i eliminowaniu niekorzystnych czynników	Jednostki wnioskujące	Cały rok	4.000 zł	Burmistrz z Kartuz	

		wpływających na obniżenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców (w tym np. zakup testerów narkotykowych) 3. Dofinansowanie do udziału w szkoleniach z zakresu narkomanii pracownikom służb i instytucji, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii 4. Prowadzenie stałego systemu komunikacji ze społecznością lokalną w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, sytuacji kryzysowych 5. Kontynuowanie współpracy z Powiatową Stacją Sanitarno Epidemiologiczną w Kartuzach w ograniczaniu zagrożeń wynikających z nadużywania środków psychoaktywnych, prowadzenie warsztatów, szkoleń itp.					
9.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej, szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii wśród mieszkańców, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych	1. Przeprowadzanie we wszystkich typach szkół warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z obszaru wczesnej profilaktyki problemowej z zakresu narkomanii, wg zgłoszonych przez szkoły potrzeb 2. Udzielanie wsparcia osobom realizującym zadania profilaktyczne obejmujące problematykę narkomanii poprzez umożliwienie im uczestniczenia w szkoleniach	Burmistrz Kartuz Jednostki wnioskujące	Cały rok	5.000 zł	Burmistrz z Kartuz	

		podnoszących kwalifikacje zawodowe 3. Prowadzenie badań, analiz związanych zwłaszcza z diagnozą zachowań problemowych/ używaniem substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież a także prowadzenie dla nich warsztatów i wykładów profilaktycznych jako alternatywa spędzania czasu wolnego pozbawionego kontaktu z narkomanią.					
10	Działania na rzecz zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV	1)Ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV 2)Poprawa jakości życia w sferze psychospołecznej osób zakażonych HIV i chorych na AIDS, ich rodzin i bliskich 3)Poprawa jakości i dostępności do diagnostyki oraz opieki zdrowotnej dla zakażonych HIV, chorych na AIDS oraz osób narażonych na zakażenie HIV 4)wzrost poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS u ogółu społeczeństwa, organizacja kampanii, szkoleń itp	Burmistrz Kartuz	Cały rok	7.000 zł	Burmistrz z Kartuz	
11	Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów	1. Upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii 2. Współpraca z organizacjami	Burmistrz Kartuz	Cały rok	3.000 zł	Burmistrz z Kartuz	

	narkomanii	pozarządowymi oraz innym podmiotami prowadzącymi działalność w obszarze przeciwdziałania patologiom społecznym i profilaktyki uzależnień					
	Razem: Przeciwdziałan ie Narkomanii					34,00 0 zł	

**Łącznie:
1.282.171,00 zł**

Przygotowała na podstawie pracy GKRPA w Kartuzach- Henryka Wolska

Uzasadnienie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2026, stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Zgodnie z art.4¹ ust.1 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu.

Realizacja ww. zadań prowadzona jest w formie gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, uchwalanego corocznie przez radę.

W odniesieniu do art.10 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii niniejsza uchwała zawiera również program przeciwdziałania narkomanii.

Program zawiera również działania w ramach systemu przeciwdziałania przemocy domowej, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, gdzie w art.6 ust.1 określono, że zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej są realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego między innymi na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Uwzględniono w nim również główne założenia Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, przyjętego rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021r.

Program jest kontynuacją zadań realizowanych w gminie z lat poprzednich.

Określa on lokalne działania w zakresie zadań własnych, obejmujących profilaktykę oraz minimalizację szkód społecznych, wynikających z nadużywania alkoholu, środków psychoaktywnych oraz związanych ze zjawiskiem przemocy i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Zgodnie z art.18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dochody z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych wykorzystywane będą jedynie na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (rozdział klasyfikacji budżetowej 85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi) oraz przeciwdziałania narkomanii (rozdział klasyfikacji budżetowej 85153 - Zwalczanie narkomanii), a także na realizację zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i nie mogą być przeznaczone na inne cele.

Oznacza to, że kwota środków finansowych niewykorzystana w danym roku budżetowym, powinna zwiększyć pulę środków przeznaczonych w następnym roku na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Gminny Program na rok 2026 został opracowany zgodnie z ww. zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie gminy.

W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2026 jest zasadne.

Sporz. H. Wolska